



Planetary Health Report Card

(Tıp):

Ondokuz Mayıs Üniversitesi



ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

Türkçe Öğretim

2024-2025 Yazar Takımı:

- Öğrenciler: *Alperen Dinçsoy, Amirreza Sharghimarandi, Betül Yeşilçimen, Melisa Karakisa, Mustafa Ocak*
- Fakülte Mentorları: *Doç. Dr. Özlem Mıdık*

*Birincil İletişim kurulacak kişi: *Melisa Karakisa, melisa.karakisa@hotmail.com*

Sonuçların Özeti

Genel Not	C+
Müfredat	B+
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi türkçe ve ingilizce eğitim programları arasında eşitsizlikler mevcuttur. Gezegenel Sağlık içeriği dağılımı düzensiz ve prelinik ağırlıklıdır. Gezegenel sağlık içeriklerinin dikey dağılımını eksik bulduk. Öneriler: Gezegenel sağlık içeriği özellikle klinik dönem öğrenim hedeflerine dahil edilmeli, türkçe ve ingilizce tıp programları arasındaki eşitsizliklerin iyileştirilmesi amaçlanmalıdır. Programa, probleme dayalı öğrenme senaryosu, çevresel maruziyet öyküsü alma yöntemlerini içeren multidisipliner uygulama ve film gösterimi gibi interaktif öğrenme yöntemleri de dahil edilmelidir.	
Disiplinlerarası Araştırma	C-
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi, sürdürülebilirlikle ilgili seminer, sempozyum ve aktiviteler düzenledi ancak tıp fakültesi dahilinde gezegenel sağlık kapsamında bir etkinlik düzenlenmedi. Öneriler : Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, doğrudan Gezegenel Sağlık ile ilgili bir konferans, sempozyum veya panel düzenleyebilir.	
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk	C-
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin gezegen sağlığıyla ilgili proje ve savunuculuk çalışmaları bulunmamaktadır. Öneriler : Tıp Fakültesi, gezegenel sağlık alanında bir panel, etkinlik veya sosyal sorumluluk projesi düzenlemelidir. Ayrıca, öğrencilerin ve kırılgan toplulukların karar aldığı bir Sürdürülebilirlik Kurulu oluşturulmasını öneriyoruz.	
Öğrenci Girişimlerine Destek	C+
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, gezegenel sağlık odaklı projelerin gerçekleştirilmesi için ayrıca bir olanak tanımamaktadır. Öneriler : Tıp fakültesinin, öğrencilere mentorlar veya fırsatlar sunan ve ilgili araştırmalar için hibeleri önceliklendiren bir web sitesi oluşturarak sürdürülebilir girişimlerle ilgilenen öğrencilere daha fazla destek sunmasını öneriyoruz. Öğrenci çalışmalarına dekanlık tarafından daha çok öncelik ve bürokratik süreçlerde kolaylık sağlanabilir.	
Kampüs Sürdürülebilirliği	D+
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin kampüs sürdürülebilirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar (GreenMetric) yaptığı görülmektedir, ancak sürdürülebilir politikaları oluşturma ve uygulama konusunda eksiklikleri vardır. Öneriler : Tıp Fakültesi'nde, laboratuvar alanlarının sürdürülebilirliği, ürün tedariki ve düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik yönergeleri geliştirilmesini/tanımlanmasını, üniversitedeki atık kutularının verimli kullanımı için bir bilinçlendirme çalışması yapılmasını öneriyoruz.	

Amaç Beyanı

Gezegen sağlığı insan sağlığıdır.

Planetary Health Alliance, gezegensel sağlığı " çözüm odaklı, disiplinler arası bir sağlık" olarak tanımlıyor İnsan kaynaklı bozulmaların etkilerini analiz etmeye ve ele almaya odaklanan alan ve toplumsal hareket Dünya'nın doğal sistemlerine, insan sağlığına ve Dünya'daki tüm yaşama ." Bu tanım, su kıtlığı, değişen gıda sistemleri, kentleşme, biyolojik çeşitlilik değişimleri, doğal afetler, iklim değişikliği, değişen arazi kullanımı ve arazi örtüsü, küresel kirlilik ve değişen biyojeokimyasal akışlar dahil olmak üzere çevrenin sağlığı etkileyebileceği çok sayıda yolu kapsamak üzere kasıtlı olarak geniş tutulmuştur. İnsanlığın sağlığı çevremize bağlıdır ve çevremiz hızla ve feci şekillerde değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü iklim değişikliğini "21. yüzyılda küresel sağlığa yönelik en büyük tehdit" olarak adlandırsa da, birçok tıp fakültesinin kurumsal öncelikleri insan sağlığına yönelik bu tehlikenin aciliyetini yansıtmamaktadır.

Geleceğin sağlık profesyonelleri olarak, insan kaynaklı çevresel değişikliklerin hastalarımızın sağlığı üzerindeki etkilerine karşı hazırlıklı olmalıyız. Bu hazırlık, tıp eğitimimizi sağlayan kurumların elindedir. Kurumlarımızı, tıp öğrencilerini iklim değişikliğinin ve diğer antropojenik çevresel değişikliklerin sağlık etkileri konusunda eğitmek, sağlık etkilerini ve çözümlerini daha iyi anlamak için araştırma yapmak, ilgili öğrenci girişimlerini desteklemek, mümkün olduğunca sürdürülebilir uygulamaları benimsemek ve çevresel tehditlerden en çok etkilenen çevre topluluklarıyla etkileşim kurmak konusunda sorumlu tutmamız zorunludur. İklim değişikliği ve çevresel tehditler, savunmasız popölasyonları (örneğin, renkli topluluklar, sağlık tehditlerine duyarlı yaşlı yetişkinler ve düşük kaynaklı ortamlardaki bireyler) orantısız bir şekilde etkilediğinden, bu sorunlar özünde eşitlik ve adalet sorunlarıdır.

Sağlık profesyonelleri okulları arasında gezegensel sağlık farkındalığını ve hesap verebilirliği artırma amacıyla, uluslararası öğrencilerin kurumlarını yıllık bazda notlandırmak ve karşılaştırmak için kullanabilecekleri bir Gezegensel Sağlık Rapor Kartı oluşturduk. Bu öğrenci odaklı girişim, sağlık profesyonelleri okullarını beş ana kategori alanında ayrıık metriklere göre ulusal ve uluslararası olarak karşılaştırmayı amaçlamaktadır: 1) gezegensel sağlık müfredatı, 2) sağlık ve çevrede disiplinlerarası araştırma, 3) öğrenci gezegensel sağlık girişimlerine üniversite desteği ve 4) çevresel sağlık etkilerine odaklanan toplum erişimi 5) tıp fakültesi kampüs sürdürülebilirliği.

Tanımlar ve Diğer Hususlar

Tanımlar:

- **Gezegensel Sağlık:** Planetary Health Alliance tarafından "insan medeniyetinin sağlığı ve buna bağlı doğal sistemlerin durumu" olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, iklim değişikliği, azalan biyolojik çeşitlilik, ekilebilir arazi ve tatlı su kıtlığı ve kirlilik gibi konular gezegensel sağlık alanına girer. Hem gezegensel sağlık hem de geleneksel "çevresel sağlık", aşırı sıcaklıklar, kimyasallar, vektör kaynaklı hastalıklar vb. dahil olmak üzere insan sağlığı ile dış çevre arasındaki ilişkiyi inceler. Gezegensel sağlık, doğal sistemlerde insan kaynaklı bozulmalarla ilişkili potansiyel sağlık zararlarıyla açıkça ilgilenir. Bu nedenle, gezegensel sağlığın insan sağlığına odaklanması, alanı tıp fakültesi eğitimi bağlamına iyi adapte eder. Bu rapor kartında, bu geniş konu yelpazesine atıfta bulunmak için gezegensel sağlık terimini kullanıyoruz, ancak kaynakların ölçütü karşılamak için "gezegensel sağlık" terimini açıkça içermesi gerekmez.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti:** Royal Colleges Akademisi tarafından tanımlandığı gibi, sürdürülebilir sağlık hizmeti, sağlık hizmeti ortamlarındaki ekonomik, çevresel ve sosyal kısıtlamaları ve talepleri dengeleyerek gelecek nesiller için kaliteli bakım sağlama yeteneğini garanti altına almayı içerir. Sürdürülebilir bir sağlık hizmeti sistemi, nüfus sağlığını korur, hastalık yükünü azaltır ve sağlık hizmetlerinin kullanımını en aza indirir.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi (ESH):** Mevcut ve gelecekteki sağlık profesyonellerini sağlık profesyonelleri eğitimi yoluyla çevresel olarak sürdürülebilir hizmetler sunmak için bilgi, tutum, beceri ve kapasite ile donatma süreci olarak tanımlanır ve böylece sağlık sektörünün muazzam çevresel etkisini azaltmak için çalışılır. Gezegensel Sağlık Eğitimi, kendi başına bir amaç olmaktan ziyade bu eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Bunun nedeni, sürdürülebilir sağlık hizmetinin gerekliliğini tam olarak anlayabilmek ve sağlığı tam olarak korumak ve geliştirmek için gereken daha geniş bilginin bir parçası olmak için Gezegensel Sağlık hakkında bilgi sahibi olmanın gerekli olmasıdır. Özetle, ESH aşağıdaki Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Merkezi'nin üç Öncelikli Öğrenme Sonucu tarafından kapsamaktadır ve Gezegensel Sağlık Eğitimi ilk öğrenme hedefinde benimsenmiştir ve 2 ve 3 numaralı öğrenme sonuçlarına ulaşmak için temel bir gerekliliktir:
 1. Çevre ve insan sağlığının farklı düzeylerde nasıl etkileşime girdiğini açıklayın.
 2. Sağlık sistemlerinin çevresel sürdürülebilirliğini iyileştirmek için gereken bilgi ve becerileri gösterin.
 3. Bir hekimin sağlığı koruma ve geliştirme görevinin, insan sağlığının yerel ve küresel çevreye bağlılığı tarafından nasıl şekillendirildiğini tartışın.
- **Tıp Fakültesi/Bölümü ve Kurum:** Rapor kartında "Tıp fakültesi" belirtildiğinde, bu yalnızca Tıp Fakültesi/bölümü tarafından sunulan müfredat ve kaynaklara atıfta bulunur ve üniversitenin diğer bölümlerinden (örneğin lisans bölümleri (ABD), diğer ilgili bölümlerden (örneğin Halk Sağlığı, Nüfus Sağlığı) gelen teklifleri içermez (bölümler). Buna karşılık, karnede "kurum" belirtildiğinde, tüm kampüsleri de dahil olmak üzere üniversiteden daha geniş anlamda bahsediyoruz. Tıp öğrencileri tarafından makul ölçüde erişilebilen herhangi bir kaynak, kaynağın kurumda nereden geldiği veya özellikle tıp öğrencileri için hedeflenmiş olup olmadığı fark etmeksizin, bu ölçütü karşılayabilir.

- **Çevresel geçmiş (Müfredat Bölümünde Ölçüm #19):** Bu, öğrencilere tıbbi karşılaşmalar sırasında hastaların maruziyetlerini ve çevresel risk faktörlerini ortaya çıkaran bir dizi sorudur. Tarihsel olarak, buna pestisitler, asbest ve kurşun gibi maruziyetler dahil edilmiştir, ancak iklim değişikliğinin şekillendirdiği modern çağda, orman yangını dumanına maruz kalma, hava kirliliği ve selden sonra küf gibi şeyleri de içerecek şekilde genişletilebilir. Temel bileşenler arasında yaşam boyu ikamet yeri, mesleki geçmiş, yiyecek ve su kaynakları (örneğin endüstriyel besleme operasyonlarından gelen et, kirli suda düzenli balıkçılık, temiz içme suyuna erişim) ve hava kirliliğine maruziyet yer alır. Lütfen bu ölçüm için kanıt sağlarken mümkün olduğunca spesifik olun.
- **Seçmeli:** "Seçmeli" kelimesi, bir tıp öğrencisinin katılmayı seçebileceği ancak temel müfredatta bir gereklilik olmayan isteğe bağlı bir ders veya ders dizisi anlamına gelir. Genellikle, bu seçmeli dersler klinik öncesi müfredatta yer alır ancak okula göre değişir.
- **Temel Müfredat:** Bu, bir yıl içerisinde tüm öğrenci grubuna sunulan öğretilen materyali ifade eder.
- **Stajyerlik/Dışa Yönelik Çalışma:** Bu, ABD'de tıp öğrencilerinin gittiği stajları ifade etmek için kullanılan bir terimdir, örneğin Pediatri, Genel tıp, Psikiyatri. İngiltere'de bunlara rotasyonlar, dışa yönelik çalışmalar veya stajlar denir. Bu, lisans programının bir parçası olarak gerçekleşen nispeten kısa (yaklaşık 4-8 hafta) bir çalışma ve hasta merkezli klinik deneyim dönemidir.
- **Klinik rotasyon:** Bu, öğrencilerin gittiği stajları (örneğin oftalmoloji, cerrahi, kardiyoloji) ifade etmek için kullanılan bir terimdir.
- **Fizyoterapi ve Fizik Tedavi:** Bu karne amaçları doğrultusunda bu terimler birbirinin yerine kullanılabilir olarak kabul edilir. Ancak, fizyoterapi öncelikli olarak kullanılacaktır.
- **Topluluk örgütleri:** Çoğu kurum için, üniversiteyle doğrudan bağlantılı olmayan ve kurumun içinde bulunduğu topluluğun önemseydiği veya ihtiyaç duyduğu şeylerin bir ürünü olarak var olan gruplar vardır. Bu raporla ilgili bu belirli topluluk örgütleri, iklim ve sağlık korumanın bazı yönlerine odaklananları içerir. Bu topluluk örgütleri, yerel karşılıklı yardım girişimleri, yetersiz hizmet alan kaynak dağıtım grupları, temizlik ve doğa koruma grupları, toplum bahçecileri ve diğer çevreyle ilgili örgütleri içerebilir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Kurumunuzun toplum gruplarıyla yerel gönüllülüklere erişimi yoksa, lütfen kurumunuzun veya okulunuzun işbirliği yaptığı tüm toplum örgütlerini bildirin.
- **İklim adaleti:** İklim değişikliğinden orantısız bir şekilde daha fazla etkilenen belirli nüfus gruplarının ve coğrafi konumların halihazırda ekonomik ve sosyal olarak dezavantajlı olduğu fikri. Bu çifte kırılganlık, önceden var olan sosyal adalet endişeleriyle birlikte yer alır ve bu nedenle politika ve uygulamayı iklim krizinin adaletsiz etkilerini hafifletecek şekilde değiştirmelidir.
- **Ekstraktivizm:** Genellikle büyük miktarlarda doğal kaynakların çıkarılması. Antropolojide bu terim genellikle sömürgecilik bağlamında doğal kaynakların tarihi olarak ele geçirilmesini ifade etmek için kullanılır, bu uygulama ekolojik bozulma ve biyolojik çeşitliliğin kaybıyla bağlantılı iş modelleri geliştirmiştir.

- **Küresel Güney:** Genellikle daha az ekonomik ve endüstriyel gelişime sahip olan ve tipik olarak güney yarımkürede bulunan uluslar. Bu ulusların iklim krizinden orantısız bir şekilde etkilendiği bulunmuştur.
- **Düşük sosyoekonomik durum (DSD):** Çeşitli sosyoekonomik faktörler (örneğin gelir, eğitim, ırk/etnik köken) açısından savunmasız kabul edilen bir birey veya coğrafi alan. Bu savunmasızlık, genellikle sağlık hizmetlerine erişimde ve sağlık hizmeti almada daha fazla engelle karşılaşmanın bir sonucu olarak daha olumsuz sağlık sonuçlarıyla ilişkilendirilmiştir.
- **Düşük ve Orta Gelirli Ülkeler (DOGÜ):** Ekonomik refah seviyesi düşük olan ülkeler.
- **Antropojenik:** İnsan faaliyeti sonucu yaratılan
- **Dışlanmış topluluklar:** Irk, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, yaş, fiziksel yetenek, dil ve/veya göçmenlik statüsü nedeniyle ana akım ekonomik, eğitimsel, sosyal ve/veya kültürel deneyimlerden dışlanan gruplar (Sevelius vd., 2020).

Diğer hususlar:

- Kurumunuzda iki farklı müfredata sahip birden fazla "iz" varsa (örneğin, Harvard Tıp Fakültesi'nin bir Pathways ve HST müfredat izi varsa), her iz için bir karne doldurmayı seçebilir veya sadece bir karne doldurup puanların farklı olduğu durumlarda her iz tarafından alınan puanların ortalamasını alabilirsiniz (örnek olarak 2021 Harvard veya Oxford karnelerine bakın). Mümkünse lütfen her izde bulunan öğrenci oranını belirtin.

2022 yılında tamamlanacak Metriklere Göre Literatür İncelemesi, 2022 tıp karnesi metrikleri için mevcuttur. Bu incelemeyi güncelleme ve tüm disiplinler için daha uygulanabilir hale getirme sürecindeyiz. Ancak bu inceleme, daha fazla öğrenme için referansların kabataslak bir derlemesi ve kurumlarında gezegensel sağlık katılımının artırılmasını savunanlar için bir kaynak işlevi görmektedir.

Gezegensel Sağlık Müfredatı

Bölüm Özeti: Bu bölüm, ilgili gezegensel sağlık konularının tıp fakültesi müfredatına entegrasyonunu değerlendirir. Günümüzün tıp öğrencileri, iklim ve diğer çevresel değişikliklerin sağlık etkileriyle mücadelede ön saflarda yer alacaktır. Bu nedenle, tıp öğrencilerinin bu değişikliklerin sağlık etkilerini ve daha genel olarak gezegensel sağlık sorunlarını ve ilkelerini anlamak üzere eğitilmeleri kritik öneme sahiptir. Vektör kaynaklı hastalıkların değişen coğrafyası, hava kirliliğinin sağlık sonuçları, çevresel sağlık eşitsizlikleri ve afet müdahale ilkeleri gibi konular her tıp fakültesinin temel müfredatının bir parçası olmalıdır.

Müfredat: Genel

1.1. Tıp fakülteniz son yılda öğrencileri Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi veya Gezegen Sağlığı konularına dahil etmek için seçmeli dersler (öğrenci tarafından seçilen modüller) sundu mu?

Evet, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl Sağlık Hizmeti Eğitimi veya Gezegen Sağlığı odaklı **birden fazla seçmeli ders sundu. (3 puan)**

Evet, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl Sağlık Hizmeti Eğitimi veya Gezegen Sağlığına odaklanan **bir seçmeli ders sundu. (2 puan)**

Tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi/Gezegensel Sağlık olan herhangi bir **seçmeli ders sunmadı**. Ancak içeriğinde gezegensel sağlık **dersi** olan bir ya da daha fazla seçmeli ders sundu. **(1 puan)**

Hayır, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi veya Gezegen Sağlığı konularını içeren seçmeli dersler sunmadı. **(0 puan)**

Verilen Puan:

3

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde birinci sınıf tıp öğrencilerine yönelik olarak sunulan "Tıp Hukuku, Tıp Tarihi ve Tıbbi Etik" adlı iki haftalık seçmeli ders, "Çevre ve Hastalık", "Hastalığa Yol Açan Çevresel Faktörler ve Hasta Hakları" gibi konuları kapsayan öğrenim hedeflerine sahiptir.

Dönem 3'te sunulan "Sağlıklı Yaşam Tarzı" seçmeli bloğunda, endokrin bozucular ve sigara bağımlılığı gibi sağlık sorunları ele alınmakta; ayrıca öğrencilerin sağlık için egzersiz reçetesi yazabilmesi, yaşlılarda fiziksel aktivitenin önemini açıklayabilmesi, çocuk ve ergenlerde fiziksel aktivitenin gerekliliğini değerlendirebilmesi, fiziksel ve psikolojik stresle baş etme yöntemlerini açıklayabilmesi, postural farkındalık kazanabilmesi hedeflenmektedir.

Dönem 3 Fiziksel Aktivite ve Ergonomi Seçmeli Bloğunda yaşlılarda, çocuk ve gençlerde fiziksel aktivitenin önemi, stresle baş etmede önemi ve fiziksel aktivitenin toplumsal etkilerine değinilmektedir.

Dönem 3 Fertility/Infertility seçmeli dersinde kimyasal karsinogenler ve çevresel kirleticilere maruziyetin endokrin hastalıklarla ilişkisi kapsamlı şekilde incelenmektedir.

Dönem 2'de sunulan "Gıda ve Sağlık" seçmeli dersinde ise, gıdalarda bulunan kimyasallar ve sağlık üzerindeki etkileri de ele alınmaktadır.

Üniversitenin diğer sosyal seçmeli dersleri arasında, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine yönelik olarak sunulan SSD184 kodlu "Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre", SSD185 kodlu "Yenilenebilir Enerji Kaynakları", SSD188 kodlu "Geri Dönüşüm ve Sıfır Atık Uygulamaları", SSD189 kodlu "İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik" dersleri yer almaktadır. Bu dersler tüm fakültelerden öğrencilerin katılımına açık olarak sunulmaktadır.

2025 yılı "Yaban Hayatı ve Ekoloji" ve "Ornitoloji" sosyal seçmeli dersleri dönem 2 ve 3 öğrencilerine kura yöntemiyle atanan dersler arasındadır.

Bu yıl, program kurulu öğrencilerin de katılımıyla oluşturulan "Gezegensel Sağlık ve İklim Değişikliği" seçmeli dersi üzerindeki çalışmalar devam etmektedir.

Müfredat: İklim Değişikliğinin Sağlık Üzerindeki Etkileri

1.2. Tıp fakültesi müfredatınız aşırı sıcaklık, sağlık riskleri ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 3 Tümörler modülündeki yer alan "Kimyasal Karsinogenez" dersinde çevresel maddelerin kanser riskini artırmadaki etkileri ve bu maddelerin kontrol edilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Dönem 3 Fertilite/İnfertilite seçmeli bloğunda sıcağa maruziyetin erkeklerde kısırlığa sebep olduğu belirtilmiştir.

1.3. Tıp fakültesi müfredatınız aşırı hava olaylarının bireysel sağlık ve/veya sağlık sistemleri üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Doğal afetlerin bireysel sağlık ve sağlık hizmetleri üzerindeki olumsuz etkisi seçmeli derslerde ve çekirdek müfredatta kısaca işlenmektedir.

1.4. Tıp fakültesi müfredatınız iklim değişikliğinin bulaşıcı hastalıkların değişen modelleri üzerindeki etkisini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 4 Solunum ve Dolaşım Bloğu'nda yer alan "Salmonella Enfeksiyonları" dersinde, iklim değişikliği ve su kaynaklarının kirliliğinin enfeksiyonların yayılmasındaki rolüne dikkat çekilmiştir.

Dönem 4 Çocuk Sağlığı Bloğu'nda işlenen "Parazitler" dersinde, kirli suyun parazitlerin yayılmasındaki etkisine değinilmiş, ancak hastalıkların farklılaşan formlarına ayrıntılı olarak girilmemiştir.

Dönem 3 Enfeksiyon Bloğu Zoonotik Enfeksiyonlar dersinde zoonozların yeniden sorun haline gelmesi veya yeni zoonozların ortaya çıkması, iklim ve hava koşulları, ekosistem değişiklikleri, teknoloji ve endüstriyel faaliyetler, sosyal eşitsizlikler, savaş ve kıtlık gibi faktörlerle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca, leptospirozun sıklıkla genç erkeklerde görüldüğü, kontamine sularla yapılan mesleki ve meslek dışı aktiviteler bu enfeksiyonun yayılmasına neden olduğu açıklanmıştır. Risk grupları arasında çiftçiler, veterinerler, kanalizasyon işçileri, pirinç ve şeker kamışı üreticileri, kömür madeni işçileri, kasaplar, hayvan toplayıcılar, avcılar, çöp toplayıcılar ve endemik bölgelerdeki askerler yer aldığına değinilmiştir. Ders kapsamında, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi risk gruplarına da yer verilmiştir.

1.5. Tıp fakültesi müfredatınız iklim değişikliği ve hava kirliliğinin solunum sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 3 Solunum ve Dolaşım Bloğu "Astım" dersinde, hava kirliliğinin solunum yolu hastalıkları üzerindeki etkisi ele alınmıştır.

Dönem 3 Solunum ve Dolaşım Bloğu "Meslek Hastalıkları" dersinde, çevresel faktörlerin solunum yolu hastalıklarına olan etkisi incelenmiştir.

Dönem 4 Solunum ve Dolaşım Bloğu kapsamında, derslerde hava kirliliği ve solunum sağlığına dair çeşitli noktalara değinilmiştir.

Dönem 5 Acil ve Riskli Hasta Bloğu'nda yer alan "Karbon Monoksit Zehirlenmeleri" dersinde, karbonmonoksit kaynaklı zehirlenmelerin çevresel kirlilikle ilişkisi tartışılmıştır.

Alerjik Rinit dersinde alerjik rinit risk faktörleri arasında hava kirliliği kısaca yer almaktadır.

Dönem 3 Solunum-Dolaşım Bloğu Asthma dersinde hava kirliliği, sigara ve mesleki duyarlılaştırıcılar gibi çevresel faktörlerin astımla ilişkisine kapsamlı olarak değinilmiştir.

Dönem 3 Solunum-Dolaşım Bloğu Akciğer Kanseri dersinde mesleki ve çevresel nedenler akciğer kanseri risk faktörleri arasında detaylı olarak incelenmiştir. Sigara içerisindeki karsinogen maddelerin akciğer kanseri riskini artırdığı kapsamlı bir şekilde açıklanmıştır. Atmosferik, ev içi ve endüstriyel hava kirliliğinin neden ve sonuçları incelenmiştir.

1.6. Tıp fakültesi müfredatınız, artan ısı da dahil olmak üzere iklim değişikliğinin kardiyovasküler sağlık üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Bu konuya müfredatta rastlanılmamıştır.

1.7. Tıp fakültesi müfredatınız çevre bozulmasının ve iklim değişikliğinin ruh sağlığı ve nöropsikolojik etkilerine değiniyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Bu konuya müfredatta rastlanılmamıştır.

1.8. Tıp fakültesi müfredatınız sağlık, bireysel hasta gıda ve su güvenliği, ekosistem sağlığı ve iklim değişikliği arasındaki ilişkileri ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Dönem 4 Çocuk Sağlığı Bloğunda, "Parazitler" dersinde kirli su ve parazit yayılımından bahsedilmiştir.

Dönem 3 Fertilite/İnfertilite Seçmeli Bloğu Toxicology and Risk Assessment dersinde kimyasal, fiziksel ve biyolojik ajanların organizma ve ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerini anlamının insan sağlığı ve çevrenin korunması açısından taşıdığı öneme dikkat çekilmiştir. Toksik ajanların sınıflandırılması ve etkileri detaylandırılmıştır.

1.9. Tıp fakültesi müfredatınız, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, renkli toplumlar, yerli toplumlar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış nüfuslar üzerindeki iklim değişikliğinin aşırı etkisini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Dönem 2 Growth and Development Bloğunda, "Children and Environment" dersi çocuk hastalar ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiye değinmiştir.

Dönem 3 Yaşlılık Bloğunda, "Yaşlanma ve Endokrin" dersinde küresel ısınmanın yaşlanma ve yaşam süresi üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir.

Dönem 3'te gerçekleşen Obezite Paneli'nde düşük gelir ve sağlıklı yiyeceğe erişim arasındaki bağlantı ortaya konulmuştur.

Dönem 3 Tümörler Bloğu Cancer Genetics dersinde ağır metal işçileri, maden çalışanları ve yaşlıların toraks tümörüne yakalanma olasılıkları değerlendirilmiştir.

Dönem 3 Fertilite/İnfertilite Seçmeli Bloğu Toxicology and Risk Assessment dersinde kimyasalların çocuklar, bebekler ve fetüs üzerindeki olumsuz etkilerine yer verilmiştir. Bu kimyasalların intrauterin büyüme geriliği (IUGR), konjenital defektler, anne karnında ölüm, gelişimsel bozukluklar ve teratojenik etkilere neden olabileceği vurgulanmıştır.

Dönem 3 Solunum-Dolaşım Bloğu Akciğer Kanseri dersinde endüstriyel, gemicilik, izolasyon, otomotiv sanayi çalışanlarının asbest tozuna maruziyetinin yüksek olduğuna değinilmiştir.

Dönem 3 Enfeksiyon Bloğu Zoonotik Enfeksiyonlar dersinde zoonozların yeniden sorun haline gelmesi veya yeni zoonozların ortaya çıkması, iklim ve hava koşulları, ekosistem değişiklikleri, teknoloji ve endüstriyel faaliyetler, sosyal eşitsizlikler, savaş ve kıtlık gibi faktörlerle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca, leptospirozun sıklıkla genç erkeklerde görüldüğü, kontamine sularla yapılan mesleki ve meslek dışı aktiviteler bu enfeksiyonun yayılmasına neden olduğu açıklanmıştır. Risk grupları arasında çiftçiler, veterinerler, kanalizasyon işçileri, pirinç ve şeker kamışı üreticileri, kömür madeni işçileri, kasaplar, hayvan toplayıcılar, avcılar, çöp toplayıcılar ve endemik bölgelerdeki askerler yer aldığına değinilmiştir. Ders kapsamında, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi risk gruplarına da yer verilmiştir.

Dönem 2 İş Sağlığı Seçmeli Bloğu Fiziksel ve Kimyasal Etkenler dersinde Gelişmekte olan bazı ülkelerdeki işçiler, çoğu zaman, zararlı etkileri nedeniyle gelişmiş ülkelerde yasaklanmış olan toksik kimyasal maddelerle çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Ayrıca, kimyasalların çevreye olan zararları kapsamlı olarak incelenmiştir.

Intrauterin Gelişme Geriliği dersinde, hava kirliliğinin teratojenik etkilerinin olabileceği vurgulanıyor. Bu durumun fetüsün anne karnındaki büyümesini olumsuz etkileyebileceği ifade ediliyor.

Gıda ve Sağlık seçmeli bloğu Gıda Güvenliği dersinde, çevre kirliliğinin güvenli gıda temini üzerindeki etkileri ve gıda kaynaklı hastalıkların halk sağlığı üzerindeki sonuçları ele alınıyor. Zararlı bakteri, virüs, parazit veya kimyasal maddeler içeren güvensiz gıdaların ishalden kansere kadar 200'den fazla hastalığa neden olduğu vurgulanıyor. Dünyada her yıl yaklaşık 10 kişiden 1'i kontamine gıdalar nedeniyle hastalanırken, 500.000 kişi bu nedenle hayatını kaybediyor. Beş yaş altındaki çocuklar, gıda kaynaklı hastalık yükünün %40'ını taşıırken, her yıl 200.000 çocuk bu sebeple yaşamını yitiriyor. Güvensiz gıdalar, özellikle bebekleri, küçük çocukları, hamileleri, yaşlıları ve kronik hastaları etkileyerek bir yetersiz beslenme ve hastalık döngüsü yaratıyor. Ayrıca, gıda kaynaklı hastalıkların sağlık sistemlerine ek yük getirdiği, ulusal ekonomilere zarar verdiği ve turizm ile ticareti olumsuz etkileyerek sosyoekonomik gelişimi engellediği belirtiliyor.

1.10. Tıp fakültesi müfredatınız, iklim değişikliğinin küresel ölçekte eşitsiz bölgesel sağlık etkilerine değiniyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
<i>Medical Professionalism/Tıpta Profesyonellik bloğu Göç ve Mültecilik dersinde, iklim değişikliğinin neden olduğu göç hareketleri ele alınıyor. Ani hava değişimleri, kuraklık, tarımsal verimde azalma, su kaynaklarının tükenmesi ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi etkenlerin milyonlarca insanı göç etmeye zorladığı, 2050 yılına kadar bu sayının 140 milyona ulaşabileceği belirtiliyor.</i>	

Müfredat: Çevresel Sağlık ve Antropojenik Toksinlerin İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri

1.11. Tıp fakültesi müfredatınız endüstri kaynaklı çevresel toksinlerin (örneğin hava kirliliği, pestisitler) üreme sağlığı üzerindeki etkileri ele alıyor mu?	
Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir. (3 puan)	
Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir. (2 puan)	
Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir. (1 puan)	
Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
<i>Dönem 3 "Fertility/Infertility" seçmeli bloğu "Epidemiology of Infertility" dersinde pestisitler, çözücüler, metaller ve diğer kimyasalların kadın ve özellikle erkeklerin üreme sağlığını olumsuz etkilediğine değinilmiştir. Slaytta endüstriyel ve çevresel toksinlere maruziyetin azaltılmasının üreme sağlığındaki önemine yer verilmiştir.</i> <i>Dönem 3 Fertilité/İnfertilite Seçmeli Bloğu Endocrine Disrupting Agents dersinde endokrin bozucuların mekanizması oldukça kapsamlı şekilde ele alınmaktadır. Endokrin bozucuların vücut tarafından emilmesiyle, vücutun doğal hormonlarını taklit etme mekanizması ve bu maddelerin kimyasal yapısı detaylı olarak incelenmiştir. Bu maddelerin plastik şişeler, metal yemek kutuları, deterjanlar, oyuncaklar, yemekler, içecekler, pestisitler ve kozmetik ürünlerde bulunduğu değinilmiş; hava, su, ve cilt teması yoluyla insanlarla etkileşime girdiği belirtilmiştir. Endokrin bozuculara maruziyetin düşük oranlarda dahi kısırlık, endometriozis, meme kanseri, testis kanseri ve zayıf sperm kalitesi gibi sağlık problemlerine yol açtığı anlatılmıştır. BPA, ftalatlar, ve en önemli endokrin bozucuların etki mekanizması, maruziyet ve korunma yolları anlatılmıştır.</i> <i>Fertility/Infertility seçmeli bloğu Smoking-Induced Genetic and Epigenetic Alterations in Infertile Men dersinde sigara dumanının genel sağlık ve erkek üreme sistemine olan olumsuz etkileri istatistiksel olarak ifade edilmiştir. Sigarada bulunan kimyasallar, karsinojenler ve ağır metaller DNA etki mekanizmaları ile birlikte kapsamlı olarak açıklanmıştır.</i> <i>Fertility/Infertility seçmeli bloğu Environmental Factors and Reproductive System dersinde kafein, sigara, alkol, radyasyon ve hava kirlleticilerine maruziyetin üreme sistemi üzerine etkisi ve mekanizmaları kapsamlı olarak incelenmiştir. Slaytta, hava kirlleticilerine maruziyetin azaltılması için önerilere de yer verilmiştir.</i>	

İntrauterin Gelişme Geriliği dersinde, hava kirliliğinin teratojenik etkilerinin olabileceği vurgulanıyor. Bu durumun fetüsün anne karnındaki büyümesini olumsuz etkileyebileceği ifade ediliyor.

Medical Professionalism/Tıpta Profesyonellik Gıda Hijyeni dersinde, gıdalarda bulunan kimyasal tehlikeler ve bu tehlikelerin sağlık üzerindeki etkileri ele alınıyor. Gıda, su ve hava yoluyla vücuda giren kalıntılar; veteriner ilaçları, deterjanlar, dezenfektanlar, bitki koruma ilaçları ve gıda katkı maddeleri gibi kimyasal maddelerden oluşmaktadır. Ayrıca, gıda kontaminantları olarak dioksin, PCB (Poliklorlu Bifeniller) ve ağır metaller gibi zararlı maddeler de tartışılmakta. Kimyasal maddelerin toksik etkileri, bu maddelerin vücutta birikmesiyle ilişkili olabileceği için, bu maddelerin sınıflandırılması ve toksisite testlerinin yapılması önemlidir.

Gıda ve Sağlık seçmeli bloğu Endüstriyel Mikrobiyoloji ve GDO dersinde ise, sinir sistemi hastalıkları, kanser gibi sağlık sorunlarının yanı sıra ekosistem ve biyolojik kirlilik konularına da değiniliyor. GDO'lar ve biyolojik kirliliğin sağlık üzerindeki potansiyel etkileri tartışılmaktadır.

Kemik İliğine Yetmezliğine Bağlı Anemiler dersinde, kazanılmış aplastik aneminin çevresel toksinler, ilaçlar ve kimyasallar gibi nedenlerle ortaya çıkabileceği anlatılıyor. MDS'nin (Miyelodisplastik Sendrom) de çevresel faktörlerle ilişkili olduğu belirtiliyor.

Halk Sağlığına Giriş ve 'Introduction to Public Health' dersinde, çevre kirliliğinin halk sağlığı üzerindeki etkileri ele alınıyor. Hava ve su kirliliği, ekolojik değişiklikler, küresel ısınma, ağır metaller (kurşun), petrol bazlı çözücüler ve silika gibi partiküllerin sağlık üzerindeki riskleri tartışılıyor.

1.12. Tıp fakültesi müfredatınız, üniversitenin çevresindeki toplulukları ilgilendiren önemli insan kaynaklı çevresel tehditleri ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Ondokuz Mayıs Üniversitesinde insan ve çevre etkileşiminden kaynaklı sağlık problemlerinden her sınıfta bir miktar bahsedilmesinin yanı sıra Dönem 3 öğrencilerinin "Sağlık Coğrafyası" dersinde çevre ve insan etkileşimlerinden kaynaklı sağlık problemlerinin yeryüzündeki coğrafi dağılışı, ortaya çıkış nedeni, etkiledikleri nüfus miktarı ve yürütülen sağlık hizmetleri hakkında ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

Sağlık Turizmi seçmeli bloğu Doğa Turizmi dersinde ekoturizmin ne olduğu anlatılıyor ve doğa turizminin yanlış uygulanmasının çevreye verdiği zararlar vurgulanıyor. Ayrıca, sürdürülebilir turizm uygulamalarının önemi üzerinde duruluyor.

1.13. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak Yerli bilgi ve değer sistemlerinin önemini ne ölçüde vurguluyor?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

1

Dönem 3 Sağlıklı Yaşam Tarzı Seçmeli Bloğu Birinci Basamakta Tütün Bağımlılığı ve Tedavisi dersinde, sigaranın içinde 3.985'den fazla toksik madde bulunduğu ve bunun ciddi sağlık sorunlarına yol açabileceği anlatılıyor. Sigara bağımlılığıyla mücadelede birinci basamak sağlık hizmetlerinin rolü ve tedavi yöntemleri ele alınıyor.

1.14. Tıp fakültesi müfredatınız, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, renkli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus, yerli nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış nüfuslar üzerindeki antropojenik çevresel toksinlerin aşırı etkisini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

3

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde bu konular ile alakalı bir çok ders bulunmaktadır.

Dönem 3 dersleri içinde "Mülteciler ve Sağlık" hakkında bir dersi bulunmaktadır. Sınıf, Irk/Etnisite, Toplumsal Cinsiyete Göre Sağlık Eşitsizliği dersinde sağlık eşitsizliklerine değinilmektedir. Bu derste toplumsal eşitsizlik ve entegrasyon gibi konulardan bahsedilmiştir. İşsizlik ve Yoksulluk derslerinde bu duruma farkındalık yaratıp toplumsal eşitsizlik gibi konulardan bahsedilmiştir. Ayrıca yaşlılık ve o dönemde karşılaşılan hastalıklar hakkında Yaşlılık adlı bir ders bloğu dönemi bulunmaktadır. Ancak bunların hiçbirinde çevresel etkilerden bahsedilmemiştir.

Gıda ve Sağlık seçmeli bloğu Gıda Güvenliği dersinde, çevre kirliliğinin güvenli gıda temini üzerindeki etkileri ve gıda kaynaklı hastalıkların halk sağlığı üzerindeki sonuçları ele alınıyor. Zararlı bakteri, virüs, parazit veya kimyasal maddeler içeren güvensiz gıdaların ishalden kansere kadar 200'den fazla hastalığa neden olduğu vurgulanıyor. Dünyada her yıl yaklaşık 10 kişiden 1'i kontamine gıdalar nedeniyle hastalanırken, 500.000 kişi bu nedenle hayatını kaybediyor. Beş yaş

altındaki çocuklar, gıda kaynaklı hastalık yükünün %40'ını taşıırken, her yıl 200.000 çocuk bu sebeple yaşamını yitiriyor. Güvensiz gıdalar, özellikle bebekleri, küçük çocukları, hamileleri, yaşlıları ve kronik hastaları etkileyerek bir yetersiz beslenme ve hastalık döngüsü yaratıyor. Ayrıca, gıda kaynaklı hastalıkların sağlık sistemlerine ek yük getirdiği, ulusal ekonomilere zarar verdiği ve turizm ile ticareti olumsuz etkileyerek sosyoekonomik gelişimi engellediği belirtiliyor.

Müfredat: Sürdürülebilirlik

1.15. Tıp fakültesi müfredatınız bitki bazlı beslenmenin çevre ve sağlık açısından ek yararlarını ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Ondokuz Mayıs Üniversitesi bitkisel bazlı bir diyetin sağlık açısından ek yararlarına müfredatında aralıklı olarak yer vermektedir. Örneğin astıma neden olan risk faktörleri anlatılırken Batı diyetinin zararlarına değinilmekte; diyabet tedavisinde Akdeniz diyeti önerilmekte, sebze ile meyve zengin öğünlerin kansere yakalanma riskini azalttığı anlatılmaktadır. Ancak, bitki bazlı beslenmenin çevre ve sağlık açısından ek yararlarına değinilmemektedir.

1.16. Tıp fakültesi müfredatınız sağlık sektörünün karbon ayak izini ele alıyor mu?

Bu konu **çekirdek** müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir. (3 puan)

Bu konu **çekirdek** müfredatta **kısaca** işlenmiştir. (2 puan)

Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir. (1 puan)

Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**. (0 puan)

Verilen Puan:

0

Müfredatta bunları kapsayan bir ders veya öğrenim hedefi yoktur.

1.17. Tıp fakültesi müfredatınız, sürdürülebilir klinik uygulamanın bu bileşenlerini temel müfredatta kapsıyor mu? (her biri için puan)

Gol

Aşırı tıbbi müdahaleden, aşırı tetkikten ve/veya aşırı tedaviden kaçınmanın sağlık ve çevre açısından ortak faydaları (2 puan)	0
İlaçların çevresel etkisinin ve aşırı reçete yazmanın iklim sağlığına zarar vermenin nedenleri olmaları. Alternatif olarak, mümkün olduğunda reçete yazmayı ve bunun çevresel ve sağlıkla ilgili ek yararlarını öğretmek bu ölçeği tamamlayacaktır (2 puan) .	2
Tip 2 diyabet için uygun durumlarda egzersiz veya yoga dersleri gibi farmasötik olmayan durum yönetiminin ; mental sağlık için bahçe işleri gibi sosyal grup faaliyetlerinin; bisiklet programları gibi aktif ulaşımın, sağlıksal ve çevresel açıdan ek faydaları. Bu, Birleşik Krallık'ta yaygın olarak sosyal reçete yazma olarak bilinir. (1 puan)	1
Cerrahi sağlık hizmetlerinin gezegen sağlığı ve iklim krizi üzerindeki çevresel etkisi ve bunun nasıl hafifletilebileceği. (1 puan)	0
Anestezik gazların sağlık hizmetleri karbon ayak izine etkisi ve anestezinin çevresel etkilerini azaltmanın yolları (örneğin, toplam intravenöz anestezi veya sera gazı emisyonları azaltılmış, çevreye daha az zararlı anestezik gaz seçeneklerinin seçilmesi). (1 puan)	0
Solunum cihazlarının sağlık hizmetinin karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve ölçülü doz inhalerlere göre kuru toz inhalerlerin çevresel avantajı. (1 puan)	0
Sağlık klินิกlerinde atık üretimi ve klinik faaliyetlerde atığı azaltma stratejileri (örneğin, yatan veya ayakta tedavi ortamındaki tek kullanımlık ürünler) (1 puan)	1
<i>Dönem 4 "Akılcı İlaç" bloğunda sürdürülebilir reçete yazımı konusunda farkındalık oluşturulmaktadır.</i> <i>Dönem 4 Endocrine and Urogenital System Bloğu Tip 2 Diyabetin Yönetimi dersinde diyabetli hastalarda sağlıklı beslenme, yeterli uyku ve düzenli fiziksel aktivite gibi hayat tarzı değişikliklerini kapsayan tedavi yöntemleri incelenmiştir.</i> <i>Dönem 3 Fiziksel Aktivite ve Ergonomi Seçmeli Bloğu Yaşlılarda Fiziksel Aktivitenin Önemi dersinde, yaşlı bireylere egzersiz reçetesi yazma ve egzersizin sağlık üzerindeki faydaları ele alınıyor. Fiziksel aktivitenin, yaşlıların genel sağlığını iyileştirme ve mesleki hastalıkların önlenmesindeki rolü vurgulanıyor.</i> <i>Dönem 3 Fiziksel Aktivite ve Ergonomi Seçmeli Bloğu Ofis ve Yolculuk Egzersizleri dersinde, ergonomik olmayan çalışma koşulları, stres, kötü postür ve kimyasal maddelere maruziyet gibi faktörlerin sağlık üzerindeki olumsuz etkilerinden bahsediliyor. Ayrıca, bu etkileri azaltmak için önerilen egzersizlere yer veriliyor.</i> <i>Dönem 3 Sağlıklı Yaşam Tarzı Seçmeli Bloğu Sağlıklı Yetişkinlerde Beslenme dersinde, insan sağlığını etkileyen faktörler arasında iklim ve çevre koşullarının da yer aldığı anlatılıyor. Dengeli beslenmenin, bu dış etkenlere karşı vücudu korumada önemli olduğu vurgulanıyor.</i> <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesinde tek kullanımlık ürünlerin israfının engellenmesi için tıp öğrencileri eğitmenler tarafından eğitilir, uyarılar mevcuttur.</i>	

Hastanemizde atıklar konusunda farkındalığı arttırmak ve atıkların doğru ayrıştırılmasını sağlamak amacıyla kurulan Atık Komisyonu servis ve birim ziyaretlerine başlamıştır.

Müfredat: Klinik Uygulamalar

1.18. Hasta görüşmelerine yönelik eğitimler için, tıp fakültenizin müfredatı, hastalarla iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında konuşma stratejileri sunuyor mu?

Evet, **çekirdek** müfredat hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içerir. **(2 puan)**

Evet, **seçmeli** dersler hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içerir. **(1 puan)**

Hayır, hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için herhangi bir strateji içermez. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Ondokuz Mayıs Üniversitesi müfredatı hastalarla iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında konuşma stratejileri sunmamaktadır.

1.19. Hasta görüşmelerine yönelik eğitimlerde, tıp fakültenizin müfredatı, çevresel öykü veya maruz kalma öyküsü almak için stratejiler sunuyor mu?

Evet, **çekirdek** müfredat çevresel öykü almak için stratejileri içerir **(2 puan)**

Sadece **seçmeli** dersler çevresel öykü almak için stratejileri içerir. **(1 puan)**

Hayır, müfredat çevresel öykü almak için stratejileri içermez. **(0 puan)**

Verilen Puan:

2

Ondokuz Mayıs Üniversitesi müfredatı öykü alma stratejileri arasında yaşam tarzı, meslek ve gıda maruziyeti gibi faktörlerini içermektedir. Bu bilgiler her dönem tekrar edilen hasta görüşmesi eğitimi ve uygulama sınavı ile pekiştirilir.

Müfredat: Gezegenel Sağlık için İdari Destek

1.20. Tıp fakülteniz şu anda Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimini (SSE) /gezegenel sağlık eğitimini uygulama veya iyileştirme sürecinde mi?

Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde **büyük iyileştirmeler** yapma sürecindedir. **(4 puan)**

Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde **küçük iyileştirmeler** yapma sürecindedir. **(2 puan)**

Hayır, gezegensel sağlık eğitiminde devam etmekte olan iyileştirmeler yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi bu yıldan itibaren öğrenci projelerine danışmanlık desteği ve iyileştirmelere olanak sunmaktadır. 2025 yılında öğrencilerin projelerini gerçekleştirmesine olanak tanınarak Sosyal Sorumluluk Projesi Öğrenci Kurulu kuruldu. 'Gezegensel Sağlık Kavramından Ne Anlıyoruz' adlı sosyal sorumluluk projesinin yürütülmesine bahar ayında başlanacaktır. Aynı zamanda, EMSA Gezegensel Sağlık Karnesi Çalışma Grubu'nun önerileri kurum tarafından dikkate alınmakta ve gelecek dönem için iyileştirmeler yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca Güvenilir Gıda, Sağlıklı İnsan isimli sosyal sorumluluk projesinde de gıda güvenliği konularında farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir.</i>	

1.21. Daha önce belirtilen Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata dikey olarak ne kadar iyi entegre edilmiştir?	
Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata iyi entegre edilmiştir. (6 puan)	
Bazı Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata uygun şekilde entegre edilmiştir. (4 puan)	
Gezegensel sağlık/SSE entegre değildir ve öncelikle bağımsız ders(ler)de ele alınır. (2 puan)	
Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi çok az var/hiç yok. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
<i>Gezegensel Sağlık/SSE entegre değildir ve öncelikle bağımsız derslerde ele alınır ancak bu durumun iyileştirilmesi için öğretim üyesi ve öğrenciler çabalamaktadır.</i>	

1.22. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin tıp öğrenimi boyunca içerik olarak dahil edilmesinden sorumlu olacak ve özel olarak denetleyecek bir fakülte üyesi istihdam ediyor mu?	
Evet, tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi vardır. (1 puan)	
Hayır, tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Özlem Mıdık, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin tıp öğrenimi boyunca içerik olarak dahil edilmesi konusunda danışmanlık etmektedir.</i>	

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki eğitim programı yürütmektedir. Kurumsal amaçlarını (Vizyon, Misyon ve Değerler) gözden geçirmek ve yenilemek amacıyla 25 Eylül 2024-28 Ekim 2024 tarihleri arasında bir dizi çalıştay gerçekleştirilmiştir. Gezegenel Sağlık Karnesi Takımı gezegen sağlığının kurumsal amaçlara dahil edilmesini önerilerini çalıştay öncesinde Dekan Yardımcısına iletmıştır. Bu çalışmaya Dekan Yardımcısı, Başhekim Yardımcısı, Baş Hemşire, Hastane Müdürleri, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri, Sınıf Koordinatörleri, Kurul Temsilcileri, Öğrenci İşleri Temsilcisi, Türkçe ve İngilizce Program Öğrenci Temsilcileri, Asistan Temsilcisi katılmıştır. Çalıştay üyeleri tarafından Vizyon, Misyon ve Değerler içeren bir metin hazırlanmıştır. Sonraki aşamada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin iç ve dış paydaşlarına iletilen resmi yazılarla görüşlerini sunmaları istenmiştir. Süreç sonunda kurumsal amaçlar arasına 'Saygı: Kurumun ve her bir üyesinin doğaya, insana, hastaya, öğrenene, çalışana, işe, işyerine ve mesleklere duyarlı, özenli ve ölçülü olması gerektiğini ifade eder.' maddesi eklenmiştir.

Disiplinlerarası Araştırma

Bölüm Özeti: Bu bölüm, daha geniş kurumdaki disiplinler arası gezegensel sağlık araştırmalarının kalitesini ve niceliğini değerlendirir. Sağlık ve çevre arasındaki etkileşimler karmaşık ve çok faktörlüdür. İklim değişikliği çevre bilimi perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelenmiş olsa da, gezegensel sağlık yeni ortaya çıkan bir alandır. Yetenekli araştırmacılara ve araştırma kaynaklarına sahip önde gelen sağlık kurumları olarak kurumlar, iklim değişikliğinin ve antropojenik çevresel toksinlerin sağlık etkilerini inceleyen araştırmaları finanse etmelidir. Bu yükümlülük özellikle güçlüdür çünkü halk ve politika yapıcılar, insan sağlığı üzerindeki etkileri vurgulandığında iklim değişikliğine daha fazla dikkat etmektedir.

2.1. Tıp fakültenizde gezegensel sağlık araştırması ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırması yapan araştırmacılar var mı?

Evet, tıp fakültesinde birincil araştırma odağı gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri olan öğretim üyeleri var. **(3 puan)**

Evet, tıp fakültesinde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırmalar yürüten öğretim üyeleri var, ancak bunlar onların birincil araştırma odağı değil. **(2 puan)**

Kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmacıları var ama hiçbirinin tıp fakültesiyle ilişkisi yok. **(1 puan)**

Hayır, kurumda veya tıp fakültesinde şu anda gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmacıları yok. **(0 puan)**

Verilen Puan:

2

Fakültemizde Halk Sağlığı Anabilim Dalı ve diğer klinik branşlarda çevre sağlığı üzerine çalışmalar yapan öğretim üyelerimiz var, ancak bu birincil odakları değil.

2.2. Kurumunuzda interdisiplinler gezegensel sağlık araştırmaları için özel bir departman veya enstitü var mı?

İnterdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için ayrılmış en az bir bölüm veya enstitü vardır. **(3 puan)**

İnterdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için ayrılmış bir bölüm veya enstitü yoktur ancak gelecek 3 yıl içinde açılması planlanmaktadır. **(2 puan)**

Bir İş ve Çevre Sağlığı departmanı var, ancak gezegensel sağlık araştırmaları için interdisipliner bir departman veya enstitü yok. **(1 puan)**

Özel bir departman veya enstitü yok. **(0 puan)**

Verilen Puan:	3
Üniversitenin 'Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi' ve 'Toplumsal Yaşama Katkı Koordinatörlüğü' bulunmaktadır. Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, çalışmalarını interdisipliner öğrencilerin katılımına açık ancak ana odağı Çevre Mühendisliği Bölümü olacak şekilde gerçekleştirmektedir.	

2.3. İklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizlikten orantısız bir şekilde etkilenen toplulukların <u>tıp fakültenizdeki</u> araştırma gündemi hakkında fikirler sunduğu veya kararlar aldığı bir süreç var mı?	
Evet, iklim ve çevre adaletsizliğinden etkilenen topluluk üyelerinin iklim+çevre araştırmaları gündemi hakkında karar alma yetkisine sahip olduğu bir süreç var. (3 puan)	
Evet, iklim ve çevre adaletsizliğinden etkilenen topluluk üyelerinin iklim+çevre araştırma gündemi hakkında tavsiye verdiği bir süreç var. (2 puan)	
Hayır, ancak topluluk üyelerinin araştırma gündemi hakkında tavsiyede bulunmaları veya kararlar almaları için bir süreç oluşturmaya yönelik mevcut çabalar var. (1 puan)	
Böyle bir süreci oluşturmak için herhangi bir süreç ve çaba yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde, iklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizliklerden orantısız bir şekilde etkilenen toplulukların araştırma gündemine katkıda bulunabileceği veya karar alma süreçlerine dahil olabileceği resmi bir süreç mevcut değil. Ancak, gelecek yıllarda bu konuda çalışmaların olması beklenmektedir.	

2.4. Kurumunuzun geçmiş ve devam etmekte olan çevre ve sağlık araştırmalarını merkeze alan bir gezegensel sağlık web sitesi var mı?	
Kullanımı kolay , yeterince kapsamlı ve gelecek etkinlikleri, kurumunuzdaki gezegensel sağlık liderlerini ve ilgili finansman fırsatlarının hepsini içeren sağlık ve çevre ile ilgili çeşitli kampüs kaynaklarını merkezileştiren bir web sitesi vardır. (3 puan)	
Sağlık ve çevre ile ilgili çeşitli kampüs kaynaklarını merkezileştirmeye çalışan bir web sitesi var, ancak kullanımı zor, güncellenmemiş veya yeterince kapsamlı değil. (2 puan)	
Kurumun sağlık ve çevre ile ilgili bazı kaynakları içeren bir Sürdürülebilirlik Ofisi web sitesi vardır. (1 puan)	
Bir web sitesi yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	1

Üniversitenin '[Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi](#)' ve '[Toplumsal Yaşama Katkı Koordinatörlüğü](#)' bulunmaktadır.

2.5. Kurumunuz yakın zamanda gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı mı?

Evet, **tıp fakültesi** geçen yıl gezegensel sağlık ile ilgili konularda en az bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı. **(4 puan)**

Evet, **kurum** geçen yıl gezegensel sağlık ile ilgili konularda en az bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı. **(3 puan)**

Evet, **kurum** son 3 yıl içinde gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferansa ev sahipliği yaptı. **(2 puan)**

Kurum doğrudan herhangi bir konferansa ev sahipliği yapmadı, ancak yerel bir gezegensel sağlık etkinliği için mali destek sağladı. **(1 puan)**

Hayır, **kurum** son üç yılda gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferansa ev sahipliği yapmadı. **(0 puan)**

Verilen Puan:

2

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çevre Topluluğu ve Çevre Mühendisliği Bölümü koordinatörlüğünde 21-22 Aralık 2023 tarihlerinde "[Yeşil Üniversite Öğrenci Çalıştayı](#)" OMÜ Kadın Girişimcilik Topluluğu ve Sosyoloji Topluluğu katılımı ile düzenlendi. Yaklaşık 250 kişinin katılım gösterdiği çalıştay, Sürdürülebilir Atık Yönetimi, Sürdürülebilir Ulaşım, Sürdürülebilir Su Yönetimi, Yenilenebilir Enerji ve Yeşil Yapılar, İklim Farkındalığı, Bilinçlendirme ve Karbon Ayak İzi olmak üzere 5 farklı oturumda gerçekleşti.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) ile Atakum Belediyesi arasında imzalanan iş birliği protokolü kapsamında belediye personeline yönelik bir dizi seminer gerçekleştirildi. 4 Ekim 2024'te başlatılan seminer programında finansal okuryazarlıktan yerel yönetimlere güncel on farklı konuda seminer verildi. Seminer dizisinde, '[İklim Değişikliği Sorunu ve Yerel Politikalar](#)' konulu bir eğitime yer verildi.

2.6. Tıp fakülteniz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık veya SSE organizasyonunun üyesi mi?

Evet, tıp fakültesi ulusal veya uluslararası bir gezegen sağlığı veya SSE kuruluşunun üyesidir. **(1 puan)**

Hayır , tıp fakültesi böyle bir organizasyonun üyesi değildir. **(0 puan)**

Verilen Puan:

1

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi birkaç ulusal ve uluslararası gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık (SSE) organizasyonunun üyesidir:

Ulusal Üyelikler:

- ***Türkiye Halk Sağlığı Kurumu:*** <https://hsgm.saglik.gov.tr/>
- ***Türk Halk Sağlığı Derneği:***
- ***Türkiye Çevre Sağlığı Derneği:***
- ***Sürdürülebilir Kalkınma ve Temiz Üretim Derneği:***

Uluslararası Üyelikler:

- ***International Society for Environmental Epidemiology (ISEE):*** <https://www.isee.org/>
- ***International Network for Planetary Health Education (INPHE)***
- ***Health Care Without Harm (HCWH):*** <https://noharm.org/>

Bölüm Toplamı (17 üzerinden 9)

52%

Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk

Bölüm Özeti: Bu bölüm tıp fakültelerinin gezegen sağlığıyla ilişkili toplum yararına çalışma ve savunuculuk çabalarına katılımını değerlendirir. Gezegen sağlığı hakkında araştırma yapmak ve eğitim vermek gereklidir ancak yeterli değildir. Kurumların ayrıca çevresel sağlık zararlarından en çok etkilenen topluluklarla doğrudan etkileşime girmesi kritik öneme sahiptir. İklim değişikliği büyük ölçüde güç ve kaynaklara sahip olanlar tarafından yaratılan bir sorun olsa da etkileri orantısız bir şekilde kaynakları yetersiz nüfuslara ve renkli topluluklara düşmektedir. Kurumlar, çevresel sağlık tehditleri hakkında bilgi paylaşmak, birlikte değişim için savunuculuk yapmak ve öğrencilere bu çalışmanın bir parçası olma fırsatları sağlamak için iklim değişikliği ve kirlilikten etkilenen yerel topluluklarla ortaklık kurmalıdır.

3.1. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için toplum örgütleriyle işbirliği yapıyor mu?

Evet, tıp fakültesi, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için **birden fazla** toplum örgütüyle aktif bir şekilde ortaklıktır. **(3 puan)**

Evet, tıp fakültesi, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için **bir** toplum örgütüyle aktif bir şekilde ortaklıktır. **(2 puan)**

Kurum toplum örgütleriyle ortaklıktır,ama tıp fakültesi bu ortaklığın bir parçası değildir, ancak gezegensel sağlık ile ilgili toplum odaklı etkinliklere katılır. **(1 puan)**

Hayır, böyle aktif bir partnerliği yoktur. **(0 puan)**

Verilen Puan:

1

Tıp Fakültesi direkt olarak STK'larla işbirliği yapmıyor olsa da kurum içinde OMÜ Çevre Topluluğu inisiyatifiyle bir STK zirvesi düzenlenmiştir. Bunun yanında OMÜ Çevre Topluluğu, TEMA Vakfı ve Let's Do It Türkiye ile işbirliği gerçekleştirmiştir.

3.2. Tıp fakülteniz gezegensel sağlık ile ilgili halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenliyor mu?

Tıp fakültesi, her yıl en az bir kez halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenler. **(3 puan)**

Tıp fakültesi yılda en az bir kez halka açık kurslar veya etkinlikler düzenler, ancak bunlar öncelikle bir halk izleyici kitlesi için oluşturulmaz. **(2 puan)**

Kurum, halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenlemiştir, ancak tıp fakültesi bu kursların veya etkinliklerin planlanmasında yer almamıştır. **(1 puan)**

Kurum/tıp fakültesi, halka yönelik bu tür kurslar veya etkinlikler düzenlemedi. **(0 puan)**

Verilen Puan:	3
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2025 yılından itibaren dönem 2 öğrencilerine zorunlu kılınan ve diğer dönemlerin de katılabileceği Sosyal Sorumluluk Projelerini yürürlüğe koymuştur. Bu projeler gezegensel sağlık, deprem, işaret dili, tüberküloz, ilkyardım, organ bağışı vb. konularda saha etkinliği, afiş ve broşür dağıtımı, seminer, eğitim ve video içerikleri aracılığıyla toplumda farkındalık oluşturmaya amaçlamakta, kurumlarla işbirliği için fırsat sunmaktadır.</i> <i>Aynı zamanda dönem 2 öğrencilerinin aldığı İşaret Spor Hekimliği, Gıda ve Sağlık, İş Sağlığı ve Meslek Hastalıkları, Kök Hücre ve Gen Tedavisi, İşaret Dili ve Tıbbi İngilizce seçmeli dersleri le birlikte Öğreniyorum-Öğretiyorum Festivali düzenlenmektedir. Festival, öğrencilerin topluma yönelik ve toplum içinde gözlemler, çalışmalar yapmasına fırsat vermektedir. Kendi seçmeli programları dışındaki alanlarda akranlarından öğrendikleri sayesinde katılımcılar bilmedikleri bir alanda farklı bir öğrenme ya da farkındalık deneyimi yaşamaktadır. Grup çalışmaları, ekip ruhu/bilinci kazanmalarına, birlikte üretmenin meslek hayatının bir gerçeği olduğunu fark etmelerine fırsat vermektedir. Öğrenciler ekip çalışması ile becerilerini geliştirirken eğlenceli zaman geçirmekte böylece yeni nesil öğrenme özelliklerine uygun bir eğitim fırsatı yaratılmaktadır. Programlar hakkında eğiticiye ve kuruma geribildirim vermektedir. Öğreniyorum-Öğretiyorum festivali UTEAK tarafından iyi uygulama örneği olarak seçilmişti. 2020 yılından sonra yaşanan COVID salgını ve deprem festivalin sürdürülebilirliğini engelledi. 2024-2025 itibari ile Festival geri döndü.</i>	

3.3. Tıp fakülteniz, duyurularında gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili konuları düzenli olarak ele alıyor mu?	
Evet, tüm öğrenciler düzenli olarak gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular alır. (2 puan)	
Evet, bazen gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konuları duyurularda yer alır. (1 puan)	
Hayır, öğrenciler gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular almaz. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi web sitesi haberlerinde bazı aralıklarda yeşil üniversite konulu çalışmalara yer verilmekte, üniversitenin yıllık Greenmetric sıralaması paylaşılmaktadır. Aynı zamanda ‘Yeşil Üniversite’ web sitesinde çevre konulu duyurular yer almaktadır.</i> <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Kaynakları Merkezi sitesinde EMSA Samsun Gezegensel Sağlık Karnesi Çalışma Grubu’nun isteği doğrultusunda yılda bir kere karne ile ilgili duyurular yapılır.</i> <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi sitesinde OMÜ Diyabet Ormanı Fidan Dikimi Etkinliği, 26 Eylül Dünya Çevre Günü’nde Evsel Atık İlaçlarınızı Topluyor; Doğayı Birlikte Koruyoruz” adlı atık ilaçların toplanmasına yönelik bir etkinlik duyurusu paylaşılmıştır.</i>	

3.4. Kurum veya tıp fakültesine bağlı hastane, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki bilgi ve becerilerinin mesleki kariyerleri boyunca güncel kalmasını sağlamak amacıyla mezuniyet sonrası bireyleri hedefleyen mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunuyor mu?

Evet, kurum veya tıp fakültesi hastanesi, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili olarak, en az biri gezegen sağlığına odaklanan olmak üzere, mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için **birden fazla** yüz yüze veya çevrimiçi kurs sunmaktadır. **(2 puan)**

Evet, kurum veya tıp fakültesi hastanesi, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili olarak mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için **bir** kurs sunmaktadır. **(1 puan)**

Mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için bu tür erişilebilir kurslar yoktur. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde mezuniyet sonrası bireyleri hedefleyen mesleki eğitim faaliyetleri düzenlenmekte, bu eğitimler [Mezunlar Koordinatörlüğü](#) ve Mezun Bilgi Sistemi üzerinden duyurulmaktadır. Ancak eğitimler gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerini kapsamıyor.

3.5. Tıp fakültenizde veya tıp fakültesine bağlı hastanenizde, hastalar için çevresel sağlık maruziyetleri hakkında erişilebilir eğitici materyaller mevcut mu?

Evet, fakülteye bağlı **tüm** hastanelerde, hastalar için eğitici materyaller mevcut. **(2 puan)**

Fakülteye bağlı **bazı** hastanelerde, hastalar için eğitici materyaller mevcut. **(1 puan)**

Hayır, fakülteye bağlı **hiçbir** hastanede eğitici materyaller mevcut değil. **(0 puan)**

Verilen Puan:

1

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinde ve hastanesinde sigara maruziyetine bağlı oluşan solunum sistemi hastalıkları, akciğer kanseri, astım ve su tasarrufuna dair eğitici materyaller bulunmaktadır. Ayrıca 22 Mart Dünya Su Günü'nde EMSA Samsun Tıp Etiği ve İnsan Hakları Pilları günün önemine dikkat çeken bir afişi hastaneye asacaktır.

3.6. Tıp fakültenizde veya tıp fakültesine bağlı hastanenizde, hastalar için iklim değişikliği ve sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili erişilebilir eğitici materyaller mevcut mu ?

Evet, fakülteye bağlı **tüm** hastanelerde, hastalar için eğitici materyaller mevcut. **(2 puan)**

Fakülteye bağlı **bazı** hastanelerde, hastalar için eğitici materyaller mevcut. **(1 puan)**

Hayır,fakülteye bağlı **hiçbir** hastanede eğitici materyaller mevcut değil. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Fakülteye bağı hastanede iklim değışikliğı ile ilgili eğıtici materyaller mevcut değildir ancak [hastane web sitesinde](#) duyurulara yer verilmektedir.

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/omuden-sigarasz-gelecek-icin-doga-yuruyusu>

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/antimikrobiyal-farkndalk-haftas>

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/hastanemizde-diabet-farkndalg-cocuklar-diabet-ormanna-fidan-dikti>

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/diabet-genclik-yuruyusu>

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/hastanemizde-sigara-brakma-poliklinigi-acld>

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/cocuklarda-hareketsiz-yasam-ve-saglk-sz-beslenme-diabet-ri-skini-artryor>

<https://hastane.omu.edu.tr/tr/haberler/saglk-icin-hareket-et-gunu>

Bölüm Toplamı (14 üzerinden 6)

42%

Gezegensel Sağlık Öğrenci Girişimlerine Destek

Bölüm Özeti: Bu bölüm, fonlama, burslar, programlama ve öğrenci grupları gibi öğrenci liderliğindeki gezegen sağlığı girişimlerine yönelik kurumsal desteği değerlendirir. Gezegen sağlığı genç bir alandır ve iklim değişikliğinin derinden şekillendirdiği bir gelecekle karşı karşıya olan gençler olarak, öğrenciler genellikle bir kurumda bu alana ilk dahil olanlardır. Kurumlar, öğrencilerin sürdürülebilirlik kalite iyileştirme (QI) girişimlerine katılmaları, ilgi alanlarında akıl hocaları bulmaları ve gezegen sağlığı projeleri için fon almaları için destek sağlamalıdır.

4.1. Tıp fakülteniz veya kurumunuz, bir sürdürülebilirlik girişimini / kalite iyileştirme projesini hayata geçirmekle ilgilenen tıp öğrencilerine destek sunuyor mu?

Evet, tıp fakültesi veya kurum, bir sürdürülebilirlik girişimlerini/kalite iyileştirme projelerini hayata geçirmeleri için hibeler sunar ya da sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projeleri çekirdek müfredatın bir parçasıdır. **(2 puan)**

Tıp fakültesi veya kurum sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projelerini teşvik eder (staj için veya dikey olarak gereklilikleri yerine getirmek için) ve öğrencilerin bu projelerde başarılı olmalarına yardımcı olacak kaynaklar sunar, ancak öğrenci hibeleri ve katılma zorunluluğu yoktur. **(1 puan)**

Hayır, ne tıp fakültesi ne de kurum sürdürülebilirlik girişimleri veya sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projeleri için fırsatlar ve destekler sunmuyor. **(0 puan)**

Verilen Puan:

2

Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2021 yılında şu an aktif olmayan “Öğrenci Projeleri Destek Programı” adlı proje başlattı. Ayrıca proje yalnız tıp fakültesi öğrencilerini değil tüm Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerini kapsamıştır. Bu projede altı başlık yer almaktadır. Bu başlıkların içerisinde “Çevre Bilinci” de yer almıştır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi bu proje için öğrencilere 5000 TL ödenek sağlamıştır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi Öğrenci Topluluklarının düzenlediği etkinlikler için destekler sağlamaktadır. SKS, öğrenci topluluklarının yürüttüğü çevre projeleri için de bütçe sağlar.

Bu sene, EMSA Samsun’un düzenleyeceği Fidan Dikme Etkinliği için dekanlık tarafından istenilen kadar fidan desteği sağlanmıştır. Ayrıca dekanlık, EMSA Samsun Tıp Bilimi Pilları’nın düzenlediği “Joker’in Zihnine Girmek” sempozyumu için davetli hocalar adına fidan sertifikası sağlamıştır. Davetli hocalara, plaket yerine fidan sertifikası verilmiştir.

4.2. Kurumunuz tıp öğrencilerine gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapma fırsatları sunuyor mu?

Kurumun, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırması yapmakla ilgilenen öğrenciler için özel bir araştırma programı veya bursu vardır. **(2 puan)**

Öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapmaları için araştırma fırsatları vardır, ancak bunları boş zamanlarında bunları araştırmaları ve yürütmeleri için öğrenci girişimleri/toplulukları olmasını gerektirir. **(1 puan)**

Öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmalarına katılmaları için fırsatlar sunulmamaktadır. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
<i>Geçen yıla kadar Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, tıp öğrencilerine gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapma fırsatı sunmamaktaydı. Ancak bu yıldan itibaren, sosyal sorumluluk projelerin üzerine çalışmalar yapacak bir Sosyal Sorumluluk Kurulu ve Öğrenci Çalışma Grubu grup oluşturulmuştur.</i>	

4.3. Tıp fakültesinin, tıp öğrencilerinin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri faaliyetleri ile ilgili özgül bilgileri ve tıp fakültesi içerisindeki danışmanları bulabilecekleri bir web sayfası var mı? Örneğin, gerçekleştirilen projeler, tıp fakültesinde devam eden mevcut girişimler ve/veya potansiyel danışmanların iletişim bilgileri.	
Tıp fakültesinin, ilgili girişimler hakkında güncel bilgileri ve potansiyel danışmanların iletişim bilgilerini içeren, gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili özgül bilgiler içeren tıp fakültesine ait bir web sayfası vardır. (2 puan)	
Tıp fakültesi içinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgiler içeren tıp fakültesine ait bir web sayfası var, ancak sayfa özgül bilgiler açısından eksiktir. (1 puan)	
Tıp fakültesine özgü gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgilere ulaşmak için bir web sayfası yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinin, tıp öğrencilerinin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri faaliyetleri ile ilgili özgül bilgileri ve tıp fakültesi içerisindeki danışmanları bulabilecekleri bir web sayfası maalesef bulunmamaktadır.</i>	

4.4. Tıp fakültenizde, fakülte danışmanları tarafından desteklenen gezegensel sağlık katılımını, bursunu ve kampüste savunuculuk kültürünü geliştirmeye odaklanmış kayıtlı öğrenci grupları var mı?	
Evet, tıp fakültemde fakülte tarafından desteklenen gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu var. (2 puan)	
Evet ,tıp fakültemde fakülte tarafından desteklenmeyen gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu var. (1 puan)	
Hayır,tıp fakültemde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu yok. (0 puan)	
Verilen Puan:	2

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde, danışmanlığını Doç. Dr. Özlem Mıdık'ın üstlendiği EMSA(Avrupa Tıp Öğrencileri Birliği) Samsun Gezegenel Sağlık Çalışma Grubu bulunmaktadır. Bu çalışma grubu gezegenel sağlık karnesini doldurmakla ve çeşitli farkındalık etkinlikleri düzenlemekle görevlidir. EMSA Samsun her yıl "All Clean" etkinliği düzenlemekte ve bünyesinde, EMSA Türkiye tarafından yazılmakta olan "Zirai İlaçların Sağlığa Etkisi" adlı politika raporunun yardımcı yazarlarını bulundurmaktadır. Ayrıca EMSA Samsun, 2023 yılında sürdürülebilirlik temalı bir kurultay düzenledi.

4.5. Müfredat iyileştirmesini ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamalarını savunmak için tıp fakültesinde veya kurumda karar verme kurulunda görevli olan, sürdürülebilirlik görüşlerini temsil etmekten sorumlu bir öğrenci var mı?

Evet, tıp fakültesinde veya kurumsal karar alma konseyinde/kurulunda görev yapan bir öğrenci temsilcisi bulunmaktadır. **(1 puan)**

Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Müfredat iyileştirmesini ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamalarını savunmak için tıp fakültesinde veya kurumda karar verme kurulunda görevli olan, sürdürülebilirlik görüşlerini temsil etmekten sorumlu bir öğrenci yoktur.

4.6. Geçen yıl, kurumun aşağıdaki kategorilerde bir veya daha fazla müfredat dışı gezegenel sağlık programı veya girişimi oldu mu? (her biri 1 puan)

Gol

Öğrencilerin bahçeler, çiftlikler, topluluk destekli tarım (CSA), balıkçılık programları veya kentsel tarım projeleri gibi organik tarım ve sürdürülebilir gıda sistemlerinde deneyim kazanabilecekleri projeler..

0

Hedef kitle olarak öğrencilerin bulunduğu gezegenel sağlıkla ilgili paneller, konuşmacı serileri veya benzer etkinlikler.

0

Öğrencilerin, doğrudan yerel bir çevre adaleti topluluğunun üyelerinden karşılaştıkları iklim ve çevre sorunlarını ve sağlık profesyonellerinin bu maruz kalma ve etkileri ele almak için topluluklarıyla nasıl ortaklık kurabileceklerini öğrendikleri etkinlikler.

0

Hedef kitle olarak öğrencilerin bulunduğu gezegenel sağlıkla ilgili kültürel sanat etkinlikleri, performanslar ve enstalasyonlar.

0

Antropojenik çevresel etkilere karşı toplum dayanıklılığı oluşturmakla ilgili yerel gönüllülük fırsatları.

1

Kır veya açık hava programları (ör. öğrenciler için yürüyüş, sırt çantasıyla gezinti, kano veya diğer gezileri organize eden)

1

Ondokuz Mayıs Üniversitesi tarafından [9 Şubat Dünya Sigarayı Bırakma Günü](#) kapsamında, sağlıklı yaşam alışkanlıklarına dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak adına bir doğa yürüyüşü düzenlenmiştir. İlgili yürüyüşe üniversitenin çeşitli birimlerinin yanı sıra öğrenciler de katılmıştır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi; 2025'ten itibaren öğrencilerine çevre, doğa, kırılğan topluluklar, sağlık, hayvanlar gibi alanlarda sosyal sorumluluk projelerini hayata geçirebilmeleri için destek vermektedir. 2025 yılından itibaren dönem 2 öğrencilerinin en az 1 sosyal farkındalık projesinde bulunması istenmekte, diğer dönemler gönüllülük esasına dayalı bir şekilde bu projelere katılabilmektedir. Öğrencilere bu proje üzerinden puan verilir. Proje sonlandığında, Proje Raporu, Etki Değerlendirme ve Geribildirim Raporu doldurulmakta, projenin etkili olması durumunda gelecek senelerde de devam ettirilmektedir.

Bölüm Toplamı (15 üzerinden 7)

46%

Kampüs Sürdürülebilirliği

Bölüm Özeti: Bu bölüm, kurum tarafından sürdürülebilirlik girişimlerine verilen desteği ve katılımı değerlendirir. Sağlık sektörü, sera gazı emisyonlarının yanı sıra yerel, bölgesel ve küresel ekosistemlere zarar veren kirliliğe de büyük katkıda bulunur. Sağlık sektörü, doğası gereği kaynak yoğun bir çaba olsa da, sağlık sektörü dünyayı daha sürdürülebilir bir geleceğe götürmek için iyi bir konumdadır. Bu, enerjimizi nereden aldığımızdan, altyapımızı nasıl inşa ettiğimize, hangi şirketlere yatırım yaptığımız kadar sistemlerimizin nasıl çalıştığına dair her yönü incelemeyi içerecektir. Tıp fakültelerimiz, kliniklerimiz ve hastanelerimiz sürdürülebilir uygulamalar için standartları belirlemeli ve diğer sektörlerle çevresel etkiyi en aza indirme konusunda neyin mümkün olduğunu göstermelidir.

5.1. Tıp fakülteniz ve/veya kurumunuzun bir Sürdürülebilirlik Ofisi var mı?

Evet, kendini kampüs sürdürülebilirliğine adanmış birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik Ofisi tüm kampüse hizmet veriyorsa hastanede ve/veya tıp fakültesinde sürdürülebilirlik için atanmış en az bir personel bulunur. (3 puan)

Kampüs sürdürülebilirliğine adanmış bir veya daha fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır, ancak tıp fakültesi ve/veya hastane sürdürülebilirliğinden sorumlu belirli bir personeli yoktur. (2 puan)

Maaşlı sürdürülebilirlik personeli yoktur, ancak bir sürdürülebilirlik görev grubu veya komitesi vardır. (1 puan)

Kampüs sürdürülebilirliğini denetlemekten sorumlu herhangi bir personel veya görev grubu yoktur. (0 puan)

Verilen Puan:

2

Ondokuz Mayıs Üniversitesine ait "Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi" mevcuttur. Merkezin kuruluş amacı, çevre sorunlarını bilimsel olarak belirlemek, çözüm yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak, kamu özel kuruluşların çevre sorunları ile ilgili başvurularını ele almak, bunlar üzerinde araştırma yapmak ve yaptırmak; çevre bilincini gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Merkezin akademik, teknik ve idari personelleri bulunmaktadır. <https://cevsam.omu.edu.tr/tr>

5.2. Kurumunuz/tıp fakülteniz kendi karbon ayak izini azaltma planı ne kadar iddialı?

Kurumun/tıp fakültesinin 2030 yılına kadar karbon nötrlüğüne ulaşmak için yazılı ve onaylanmış bir planı vardır. (5 puan)

Kurumun/tıp fakültesinin 2040 yılına kadar karbon nötrlüğüne ulaşmak için yazılı ve onaylanmış bir planı vardır. (3 puan)

Kurumun/tıp fakültesinin 2040 yılına kadar karbon nötr olma hedefi var ancak bu hedefe ulaşmak için bir plan oluşturmadı veya oluşturulan plan yetersiz. (1 puan)

Kurum/tıp fakültesi yukarıda listelenen gerekliliklerden hiçbirini karşılamıyor. (0 puan)

Verilen Puan:

1

Puan açıklaması:

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin 2024-2028 Stratejik Planı mevcuttur.

<https://sgdb.omu.edu.tr/StratejikPlan-2024-2028>

Stratejik Plan aşağıdaki hedefleri kapsamaktadır:

- *Yeşil dönüşüm altyapısının oluşturulması için başta tarım, sanayi, ulaştırma ve enerji sektörlerinde olmak üzere yeşil teknoloji Ar-Ge projeleri desteklenmeye devam edilecek, yeşil hidrojen ve enerji depolama gibi emisyon azaltılmasına katkı sağlayan teknolojilerin yatırım ekosistemi geliştirilecektir.*
- *Akademik ve idari personel ile öğrencilerde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalık çalışmaları ile topluma katkı çalışmalarının yürütülmesi,*
- *Çevreye duyarlı teknolojilerin geliştirilmesinde disiplinlerarası araştırma ve iş birliklerinin teşvik edilmesi,*
- *Yeni inşa edilecek binalarda çevre dostu sistemlerin kullanılması, eski binalarda ise bu yönde iyileştirilmelerin yapılması*
- *Toplumun kendi olanakları doğrultusunda çevresel sorunların önüne geçilmesinde alabilecekleri koruyucu, önleyici ve iyileştirici önlemlerin neler olabileceği ve nasıl uygulanabileceği hususunda üniversite –toplum iletişimi etkinlikleri düzenlenebilir.*
- *OMÜ kaynaklı sürdürülebilir öğrenme yönetim sisteminin (ÖYS) olmaması,*
- *Değişen toplumsal ihtiyaçlara yönelik program ve müfredat güncellemelerinin istenilen düzeyde yapılamıyor olması*
- *Kurumun çevre duyarlılığının yüksek olması ve çevre sorunları uygulama ve araştırma merkezinin varlığı ancak çevre duyarlılığını artırmaya yönelik bilinçlendir- me çalışmalarının yetersizliği Çevre okuryazarlığının geliştirilmesine yönelik faaliyetler düzenlenmesi*
- *Küresel ısınmanın artması ve iklim değişiklikleri nedeniyle yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme gereksinimi*
- *Üniversitemizde sürdürülebilir kalkınma ile ilgili farkındalığın ve uygulamaların düşük olması*
- *Çevreye duyarlı teknolojilerin geliştirilmesinde disiplinlerarası araştırma ve iş birliklerinin teşvik edilmesi*
- *Akademik ve idari personel ile öğrencilerde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalık çalışmaları ile topluma katkı çalışmalarının yürütülmesi <https://www.kureselamaclar.org/>*
- *Çok disiplinli ve öncelikli alanlarda yapılacak araştırmaları artırmak ve işbirliklerini geliştirmek için çalışma komisyonları (Sağlık, Bilişim, Malzeme, Tarım, Hayvancılık ve Çevre vs.) kurulacak ve bunların alt yapıları güçlendirilecektir.*

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin 20230 ve 2050 hedefleri olduğu bilinmektedir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2021 Yılı Kurumsal Karbon Ayak İzi Raporu:

<https://cevsam.omu.edu.tr/tr/raporlar/Karbon%20Ayakizi%20raporu.pdf>

Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2023-2028 İklim Değişikliği Eylem Planı:

<https://cevsam.omu.edu.tr/tr/raporlar/I%CC%87iklim%20Deg%CC%86is%CC%A7iklig%CC%86i%20Eylem%20Plan%C4%B1.pdf>

<https://www.omu.edu.tr/tr/stratejik-yonetim/stratejik-plan>

5.3. Tıp fakültesi tarafından eğitim için kullanılan binalar/altyapı (hastane hariç) yenilenebilir enerji kullanıyor mu?

Evet, tıp fakültesi binaları için gerekli enerji'nin **%100**'ü yenilenebilir enerjiden karşılanıyor. **(3 puan)**

Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının **>%80'ini** tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor. **(2 puan)**

Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının **>%20'sini** tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor. **(1 puan)**

Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının **<%20'sini** tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Kampüs genelinde enerji tüketimi takip edilmekte ve analiz edilmektedir. Bu veriler, enerji tasarrufu sağlamak ve etkin yönetim için kullanılmaktadır. Ayrıca, kampüs içerisindeki bina aydınlatmalarında led aydınlatmalar kullanılmaktadır. Diğer taraftan ısıtmada kullanılan kalorifer peteklerinde termostatik vanalar tercih edilmiş olup tüm binalarda ısı yalıtımı mevcuttur. Bu sayede ısıtma enerjisinin daha verimli kullanılması sağlanmıştır. Ancak, tıp fakültesi binasının enerji ihtiyacı yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanmamaktadır.

5.4. Sürdürülebilir bina uygulamalarından tıp fakültenizdeki yeni binaların tasarımı ve inşası ve eski binaların yeniden modellenmesi ile tıp fakültesi kampüsündeki yeni ve eski binalar için yararlanılıyor mu?

Evet, tıp fakültesi kampüsündeki yeni binalar için sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmaktadır ve eski binaların **çoğu** daha sürdürülebilir olacak şekilde **güçlendirilmiştir**. **(3 puan)**

Tıp fakültesi kampüsündeki yeni binalar için sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmaktadır, ancak eski binaların çoğu **güçlendirilmemiştir**. **(2 puan)**

Sürdürülebilir bina uygulamaları yeni binalar için **yetersiz** veya **eksik** uygulanmaktadır. **(1 puan)**

Yeni binaların yapımında sürdürülebilirlik dikkate alınmamaktadır. **(0 puan)**

Verilen Puan:

1

Enerji verimliliği, üniversite binalarının tasarımında ön planda tutulan bir önceliktir. Binalar, enerji tüketimini minimize edecek şekilde planlanmakta ve yenilikçi tasarım yaklaşımları kullanılmaktadır. Elektrik tüketimi gerektiren cihazlarda enerji tasarruflu ekipmanlar tercih edilmekte ve binaların ısı kontrolü ve havalandırma sistemleri gibi alanlarda enerji verimliliğini artırmak için akıllı teknolojiler uygulanmaktadır. Enerji tüketiminin izlenmesi ve yönetimi de büyük önem taşımaktadır. Yenileme ve bakım çalışmaları sırasında enerji verimliliği yüksek ekipmanlar

tercih edilmekte ve elektrik altyapısı sürekli olarak iyileştirilmektedir; ayrıca eski binalara ihtiyaç dahilinde güçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Ancak yeni binaların tasarımı ve inşası sürecinde yararlanılan sürdürülebilirlik yönergeleri mevcut değildir.

5.5. Tıp fakültesi, öğrenciler için çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak ve işe gidip gelmenin çevresel etkisini azaltmak için stratejiler uyguladı mı?

Evet, tıp fakültesi, güvenli aktif ulaşım, toplu taşıma veya araba paylaşımı gibi çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamıştır ve bu seçenekler öğrenciler tarafından iyi bir şekilde kullanılmaktadır. Alternatif olarak, kampüs konumu sürdürülebilir olmayan ulaşım biçimlerine uygun değildir. **(2 puan)**

Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçenekleri sağlamak için bazı stratejiler uygulamıştır, ancak seçeneklerin erişilebilirliği veya yapılan reklamı yetersiz kalmıştır. **(1 puan)**

Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamamıştır. **(0 puan)**

Verilen Puan:

2

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, dünya nüfusunun artmasıyla birlikte artan enerji talebinin çevresel etkilerini azaltmayı ve temiz enerji kaynaklarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi yeşille iç içe kampüs yerleşkeleri ile doğanın bir parçası olmaktadır. Tüm kampüsler genelinde sahip olduğu yaygın ulaşım ağı, yaya yolları ağı, bisiklet yolları ağı ve dezavantajlı vatandaşlar için sanat yapıları ile ulaşım konusunda sürdürülebilir bir yapı içerisindedir. Üniversitemiz sera gazı salınımını azaltmak için kampüs içinde bisiklet kullanımını kolaylaştırmak amacıyla bisiklet yollarını ulaşım ağına kazandırmıştır. Emisyonları azaltma noktasındaki bir diğer önemli gelişme ise kampüs içerisinde toplu ulaşımında elektrikli otobüslerin kullanılması olmuştur. Samsun Büyükşehir Belediyesi ile sağlanan protokoller ile 2019 yılından itibaren tüm ana kampüsü kat eden tramvay hattı ve 2022 yılından itibaren sıfır emisyonlu elektrikli otobüsler ile kampüs ile şehir bağlantısı sağlanmaktadır. Toplu taşımanın yanı sıra yaygın personel servisleri ile şehrin dört bir tarafına ulaşarak personelinin bireysel taşıt kullanımını en aza indirmeyi hedeflemektedir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi doğayla iç içe yaya yolları ağı ile tam manasıyla yaya dostu bir üniversitedir. Kolay ulaşılabilir dijital ve basılı yaya güzergahı haritaları ile yaya dostu üniversitemiz yayaların hızlıca sağlık merkezi, durak, atm, kafeterya gibi sosyal donatı alanlarına ulaşabilecekleri homojen bir alansal dağılıma sahiptir. Tüm kampüs yerleşkelerinde yaya yolları paralelinde güvenlikleri sağlanmış bisiklet yolları ile kampüs içerisinde bisiklet kullanımı teşvik edilmektedir. Sağlık Bakanlığı ile yürütülen “Sağlık için pedalla” projesi ile kampüs içerisinde bisiklet paylaşım noktaları oluşturulmuştur. Sahil bandındaki kampüslerimiz içerisinde e-scooter paylaşım uygulamaları ile ulaşım sağlanmaktadır. Yaya yolları üzerinde 3 boyutlu kabartmalar ve rampalar ile ulaşım kolaylığı sağlanmaktadır. Tüm bina girişlerinde ve içerisinde rampalar, giriş kolaylıkları ve engelli lavaboları temin edilmiştir. Toplu taşımada ulaşım kolaylıkları sağlanmış ve kampüs içerisinde belli noktalarda engelli araç şarj istasyonları kurulmuştur. Kampüsün konumu dolayısıyla, öğrenciler kampüse gidiş gelişler ve kampüs içi ulaşımında tramvay ve otobüs hattından daha sık yararlanmaktadır.

5.6. Tıp fakültenizin organik geri dönüşüm programı (kompost) ve geleneksel geri dönüşüm programı (alüminyum/kağıt/plastik/cam) var mı?

Evet, tıp fakültesinde öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği kompost ve geri dönüşüm programları bulunmaktadır. (2 puan)	
Tıp fakültesinde öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği geri dönüşüm veya kompost programları vardır, ancak ikisi bir arada bulunmamaktadır. (1 puan)	
Tıp fakültesinde kompost veya geri dönüşüm programı yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi binalarında ve amfi girişlerinde, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği geleneksel geri dönüşüm kutuları bulunmaktadır. Ancak organik geri dönüşüm kutuları sadece tıp fakültesi hastanesi ve yemekhanesinde mevcuttur. Ayrıca, tıp fakültesi yemekhanesinde atık yağ toplama kutusu bulunmaktadır.</i> <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesinde oluşturulan atık getirme merkezinde Entegre Katı Atık Yönetimi kapsamında cam, kâğıt, plastik, metal ve tehlikeli atıklar (atık pil, bitkisel atık yağ vb.) geçici olarak depolanıp geri dönüşüme kazandırılmaktadır. Üniversitemizde 6 adet Atık Geçici Depolama Alanı, 1 adet Atık Getirme Merkezi bulunmaktadır. Üniversitemiz 12.07.2019 tarih ve 30829 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Sıfır Atık Yönetmeliği’nce Sıfır Atık Yönetim Sistemi’ni kurarak 29.07.2020 tarihinde “Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi”ni almaya hak kazanmıştır. Türkiye’yi kapsayan “Sıfır Atık” projesi kapsamında OMÜ’de çalışmalar yürütülmektedir.</i> <i>Üniversitenin arşivinde bulunan, süresini tamamlamış kâğıt atıkları Samsun ili sınırlarında bulunan lisanslı bir firma tarafından alınıp geri dönüşümü sağlanarak ekonomiye kazandırılmaktadır. Yemekhaneden çıkan yemek artıkları toplanarak hayvan barınağına teslim edilmektedir. Bitkisel atık yağlar, lisanslı bir firma tarafından toplanmakta ve geri dönüşüme gönderilmektedir. Elektronik atıklar üniversite tarafından toplanarak Makine ve Kimya Sanayii Kurumu’na gönderilmektedir. Atık piller geri dönüşüm için tüm birimlerde özel kutularda toplanmaktadır.</i>	

5.7. Tıp fakültesi, kampüs yiyecek ve içecek seçimleriyle ilgili kararlar alırken sürdürülebilirlik kriterlerini uyguluyor mu (örn. yerel kaynak kullanımı, eti azaltma, plastik ambalajı azaltma)?	
Evet, tıp fakültesi, etsiz günler veya kırmızı etsiz günler de dahil olmak üzere, yiyecek ve içecekler için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir ve yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir. (3 puan)	
Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri var, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlı . Tıp fakültesi, yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir. (2 puan)	
Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri var, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlı . Tıp fakültesi, yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırma çabalarına dahil değildir . (1 puan)	
Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur . (0 puan)	
Verilen Puan:	0

Yiyecek ve içeceklerle ilgili herhangi bir sürdürülebilirlik yönergesi bulunmamaktadır. Yemeklerde sürdürülebilirlik açısından önemli bir değişiklik yapılmamış olup, genellikle et veya tavuk içeren menüler sunulmaktadır. Et içermeyen yemek günleri ise ayda en fazla 1-2 kez düzenlenmektedir (Mesela Şubat ayında et ve tavuksuz gün yoktu.). Ancak, plastik kullanımını azaltmaya yönelik çabalar sürmektedir. Bu kapsamda, öğrencilerin yalnızca bir bardak su alması ve geri kalan suyu su sebilinden doldurması teşvik edilmektedir.

5.8. Tıp fakültesi veya kurum, ürün tedariki ile ilgili kararlar alırken sürdürülebilirlik kriterlerini uyguluyor mu?

Evet, tıp fakültesi ürün tedariki için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir ve tedarikin sürdürülebilirliğini artırma çabaları içindedir. **(3 puan)**

Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri vardır, ancak bunlar **yetersiz** veya **isteğe bağlıdır**. Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir. **(2 puan)**

Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri vardır, ancak bunlar **yetersiz** veya **isteğe bağlıdır**. Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırma çabalarına **dahil değildir**. **(1 puan)**

Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Tıp fakültesi, tedarik süreçlerinde sürdürülebilirliği artırmaya yönelik etkili bir strateji belirlememiştir.

5.9. Tıp fakültesinde düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik gereklilikleri veya yönergeleri var mı?

Tıp fakültesinde düzenlenen her etkinlik, sürdürülebilirlik kriterlerine uymalıdır. **(2 puan)**

Tıp fakültesi, sürdürülebilirlik ölçütlerine uymayı şiddetle tavsiye eder veya uymaya teşvik eder, ancak bunlar zorunlu değildir. **(1 puan)**

Tıp fakültesi etkinlikleri için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Tıp fakültesinde düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik gereklilikleri veya yönergeleri yoktur. Ancak dekanlık tarafından EMSA Samsun Fidan Dikimi Etkinliği için fidan desteği sağlamış ve 1 Mart 2025'te gerçekleşecek Zoker'in Zihnine Girmek Sempozyumu katılımcıları adına fidan sertifikası sağlamış, davetli konuşmacılara plaket yerine sertifika verilmesi için destekte bulunmuştur.

5.10. Tıp fakültenizin laboratuvar alanlarını çevresel olarak daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak programları ve girişimleri var mı?

Evet, tıp fakültesinin laboratuvar alanlarını çevresel olarak daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak programları ve girişimleri vardır. **(2 puan)**

Laboratuvar alanlarının çevre açısından nasıl daha sürdürülebilir hale getirileceğine dair yönergeler var, ancak programlar veya girişimler yok. **(1 puan)**

Tıp fakültesinde laboratuvar alanlarını daha sürdürülebilir hale getirmek için hiçbir girişim yoktur. **(0 puan)**

Verilen Puan:

2

Laboratuvar alanlarında enerji tüketimini azaltmayı amaçlayan enerji yönetimi politikaları uygulanır . Düşük tüketimli cihazlar kullanılmaktadır ve enerji israfını önlemek için laboratuvarlarda kullanılan ısıtma ve soğutma sistemleri optimize edilerek gerçekleştirilir . Laboratuvarlarda kullandığımız malzemeler düzenli olarak geri dönüşüm kutularına konulmaktadır . Tehlikeli atık kaynakları hastane ve laboratuvarlardır . Hastanede oluşan tıbbi atıklar , Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi – Atık Yönetimi (MoTAT) çerçevesinde Samsun Düzenli Katı Atık Depolama Sahası ' nda yer alan Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi 'nde sterilize edildikten sonra parçalanarak sahada düzenli depolanmaktadır.

Belediyenin çöp sahasına göndermeden önce hastane yakınındaki geçici atık toplama yerinde depolanmaktadır . Laboratuvar ölçeğinde oluşan tehlikeli atıklar ise etiketli ayrı kaplarda toplanarak geçici atık depolama ünitesine gönderilmektedir .

5.11. Kurumunuzun bağış portföyü yatırımları arasında fosil yakıtlı şirketler var mı?

Kurum, fosil yakıtlardan tamamen arındırılmıştır ve elden çıkarılan fonları yenilenebilir enerji şirketlerine veya yenilenebilir enerji kampüsü girişimlerine yeniden yatırma taahhüdünde bulunmuştur. **(4 puan)**

Kurum tamamen fosil yakıtlardan arındırılmıştır. **(3 puan)**

Kurum, fosil yakıt şirketlerinden kısmen arındırıldı veya tamamen elden çıkarma taahhüdünde bulundu, ancak şu anda hala fosil yakıt yatırımları var. **(2 puan)**

Kurum, fosil yakıt şirketlerinden arındırılmadı, ancak öğretim üyeleri ve/veya öğrenciler bunları elden çıkartmak için organize bir savunuculuk yürütüyor. **(1 puan)**

Evet, kurumun fosil yakıt şirketleri ile yatırımları var ve bunu değiştirmek için herhangi bir çaba gösterilmedi. **(0 puan)**

Verilen Puan:

0

Kurum, fosil yakıt şirketlerine yatırım yapmaktadır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2021 yılından itibaren 'UI Greenmetric Dünya Üniversiteleri Sıralaması' 'nda yer almaktadır. Küresel iklim değişikliği, enerji ve su tasarrufu, atık geri dönüşümü ve yeşil ulaşım ile ilgili konulara dikkat çekmek amacıyla 2010 yılında Endonezya Üniversitesi tarafından "GreenMetric Üniversite Derecelendirme Sistemi" kuruldu. GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralaması; dünyadaki üniversiteleri çevreye duyarlılık, enerji ve iklim değişikliği, atık, ulaşım yönetimi ve sürdürülebilirliği dikkate alarak derecelendiriyor. Çevrenin sürdürülebilirliğine ve sürdürülebilirlikle ilgili ekonomik ve sosyal sorunlara daha fazla dikkat çekmeyi hedefleyen GreenMetric, her yıl dünya çapındaki binlerce üniversiteden sayısal veri toplayarak üniversitelerin yeşil kampüs ve sürdürülebilirlikle ilgili mevcut durumlarını ve politikalarını değerlendirmekte ve dünya çapında karşılaştırmakta. Üniversiteler, çevre dostu ve sürdürülebilir politika ve programları uygulamaya yönelik çabaları yansıtan tek bir puana göre değerlendiriliyor. Yeşil ve çevre dostu bir kampüs olma hedefiyle faaliyetler yürüten ve motivasyonunu her geçen gün arttıran OMÜ, bu yıl toplam 1477 üniversitenin değerlendirildiği "[GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralaması](#)"nda 83 basamaklık bir yükseliş ivmesiyle 281'inci sıraya çıkarak önemli bir başarı yakalamış oldu. OMÜ, GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralamasında 2021 yılında 519 sırada, 2022 yılında 469'uncu, 2023'te ise 364. sırada yer alıyordu.

Puanlama

Bölüm Genel Bakışı

Bu bölüm karne notlandırmasına odaklanır. Kurum, her bir bölüm için bir notun yanı sıra genel bir kurumsal not aldı. Bölüm puan toplamları toplandı, bölüm için mevcut toplam puana bölündü ve bir yüzdeye dönüştürüldü. Genel kurumsal not, bölüm notlarının ağırlıklı ortalamasıdır ve müfredat, daha fazla sayıda metriği nedeniyle daha yüksek bir ağırlık alır. Daha sonra her bölüm ve kurum için harf notları aşağıdaki tabloya göre atandı.

Harf Notu*	Yüzde
A	%80 - %100
B	%60 - %79
C	%40 - %59
D	%20 - %39
F	0% - 19%

*Her not aralığında, en üstteki %5'lik (_5 ila_9%) bir puan "+" alır ve en alttaki %5'lik (_0-_4%) bir puan "--" alır. Örneğin, %78'lik bir yüzde puanı B+ olur.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi için Gezegensel Sağlık Notları

Aşağıdaki tablo, tıp fakültesine özel Gezegensel Sağlık Karnesi'nde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi için ayrı ayrı kategori notlarını ve genel kurumsal notu göstermektedir.

Bölüm	Ham Puan %	Harf Notu
Gezegensel Sağlık Müfredatı (%30)	$41/72 \times 100 = \%56$	C+
Disiplinlerarası Araştırma (%17,5)	$(9/17) \times 100 = \%52$	C-
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk (%17,5)	$(6 \times 14) \times 100 = \%42$	C-
Öğrenci Liderliğindeki Gezegensel Sağlık Girişimlerine Destek (%17,5)	$(7/15) \times 100 = \%46$	C+
Kampüs Sürdürülebilirliği (%17,5)	$(9/32) \times 100 = \%28$	D+
Genel Not	$(A \times 0.3 + B \times 0.175 + C \times 0.175 + D \times 0.175 + E \times 0.175) = \%46.2$	C+

Karne Eğilimleri

Bölüme Genel Bakış

Bu grafik, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Gezegenel Sağlık Karnesi girişimine katıldığı yıllara ait genel ve bölüm notlarındaki eğilimleri göstermektedir

Planetary Health Report Card Trends for Ondokuz Mayıs University

